

50^{ÅR}

Kyrkjebladet

Kyrkjeblad for Gloppe **nr.6** desember 2021 Årgang 51

**KUNSTNAR FRÅ BREIM
MED KYRKJEKUNST I OSLO
LES KVA AUD MARIT HAR
GJORT I SINSEN KYRKJE**

Kyrkjebladet feira seg sjølv

LES KVA BISKOP HELGA BYFUGLIEN SA

*Miljøagent frå Gloppe
på klimakonferansen
JAKOB SANDE HAUGSET
MED KLAR MELDING*

Kyrkjeblad for Gloppe

www.gloppen.kyrkj.no

Utgjeve av sokneråda i Breim, Gloppe og Hyen. Kjem ut minst 6 gongar i året på Sandane. Betaling etter ønske.

Bankkonto: 3710.15.85388
VIPPS: 554210

Redaktør:
Oddvar Almenning
400 04 377
oddvar.almenning@gloppen.kyrkj.no

Grafisk design:
Innholdspartner AS ved Bjørnar Aske
901 37 252
bjornar.aske@innholdspartner.no

Trykk:
United Press, Riga, Latvia

Distribusjonsansvarleg:
Harald Aske
970 24 915
harald.aske@enivest.net

Redaksjonsnemnd:
Tore Myklebust
456 01 260
tore.myklebust@gloppen.kyrkj.no

Vidar Bjotveit
958 80 030
vidar.bjotveit@gloppen.kyrkj.no

Ingebjørg Isane Fure
966 18 048
ingebjorg.fure@gloppen.kyrkj.no

Harald Aske, Gloppe sokn
970 24 915
harald.aske@enivest.net

Gunn Hole, Gloppe sokn
454 23 728
gunn.sol@gmail.com

Arvid Jordanger, Breim sokn
976 09 633
arv-jor@online.no

Kurt Djupvik, Hyen sokn
90206828
djupvik.kurt@gmail.com

Rønnaug Ryssdal, korrekturlesar
950 72 392
ryssd@online.no

KJÆRE LESAR!

Endå eit år er omme, og endå eit julekyrkjeblad er ferdig. Jubileumsåret har vore innhaldsrikt og spennande, og med fleire sider kyrkjeblad enn nokon gong. Vi vonar du finn både tidtrøyte, stoff til glede og forundring og tankar til tru når du les bladet. For siste gong merkar vi sider med jubileumslogoen, men har likevel ein viss angrefrist: Skulle du tenke på noko vi mangla i jubileums-attersynet, må vi få vite det, slik vi fekk tips om at Annstein Lothe var gløymd mellom dei som er ordinerte i Gloppe dei siste 50 åra. I det heile tek vi gjerne imot meir innsendt stoff, om det kjem. Det kan vere fleire som sit med dikt eller forteljingar elles essay som kunne høve i bladet. Ver frimodig!

NY REDAKTØR?

Eg har sagt frå at 2021 skal vere mitt siste år som redaktør, og sokneråda er «på ballen». Hittil har eg ikkje fått vite kven det blir, men det ordnar seg nok. Inntil vidare ventar eg med den store og spesifiserte takke-artikkelen. Den skal eg ta når den nye tek over. Litt likevel: Eg har hatt det kjekt og interessant som redaktør, og for nokon i Gloppe er det DET eg er: Kyrkjebladredaktøren! Eller til og med: Sjølvaste kyrkjebladredaktøren! Ja ja. Skryt blir det aldri for mykje av. Og eg toler «kjeft» også, når det er grunn til det, og når eg ikkje forstår at det er grunn til det.

LITE JUL?

Nokon vil kanskje seie at dette bladet ikkje er noko julenummer. Det er rett nok ikkje mange «julete» sider, bortsett frå andakten og salmesidene. Ja, og så barnesidene! Og Asbjørgs klipp og Sareptas krukke og juleopper. (Jammen blei det litt, likevel!) Vi har med vilje ikkje teke med julequiz, juledikt, fargelegging for store, julemat eller andre julerelaterte tema som vi gjerne har hatt før. Men bladet blei sanneleg stort nok utan. Ikke desto mindre meiner vi det er leseverdig og lødig stoff vi presenterer, og seier difor: God lesing! Kos deg. La bladet ligge framme i jula!

FRAMSIDA

I jubileumsåret har vi hatt bilde av kyrkjhusa våre på framsida av bladet, og gamle Gimmestad kyrkje var den siste på lista. Framsidebildet denne gongen er knipsa av underteikna.

GOD JULEHELG!

Fred, kvile, sosiale samvær og god mat unner vi kvarandre i jula. Vel møtt i kyrkja eller i gang rundt julestreet. Bli med, så kan du og få synge om han som blei fødd i ein stall og er din og min og vår og alle sine «frelsarmann»! Velsigna julehøgtid!

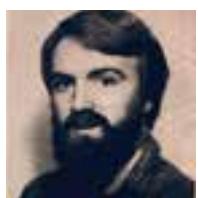
INNHALD

6/21

TRIVELEG TIDTRØYTE

- 26 Marie S. Rygg har forska og funne kristelege ungdomslag i Gloppen før 1900
- 42 Arne Eikenes fortel om Hammer-folket som vandra ut og kom heim
- 48 Barnesider: Lag ditt eige julehefte
- 62 Les om eit spesielt juleminne for Gunnar Stålsett

50 ÅR MED KYRKJEBLADET

- 08 Glimt frå kyrkjebladfesten
- 13 Sverre Folkestad ser på Kyrkjebladet med lokalhistoriebrillene på
- 16 Ordinanden som blei gløymd
- 18 Helsing frå Finsådal

KUNST OG TANKAR OM KUNST

- 30 Aud Marit frå Breim har utsmykka Sinsen kyrkje
- 40 Kyrkjerommet i kunsten. Ein refleksjon kring bilde av Petter Eide

MØTE MED MENNESKE

- 22 Jakob 11 år var med på klimakonferanse i Glasgow
- 52 Møt Sølvi Hopland som kjem til Sandane kyrkje

INNSPEL MED INNSIKT

- 64 Laila Bergheim Ommedal med skråblikk på kyrkjeleg organisering
- 66 Marthe Mølstad presenterer boka Osebol
- 70 Spaltist Morten gler seg til glede

FOR TANKE OG TRU

- 05 Biskop Halvor skriv om ei kroppsleg jul
- 07 Vidar prest kommenterer ny kyrkjeleg organisering
- 72 Gro Eimhjellen sin salme er Det lyser i stille gredner

AV HALVOR NORDHAUG
ILLUSTRASJON AV STÅLE ALMENNING

Ei kroppsleg jul

Det vart ein underleg julaftan for eitt år sidan. Det var koronatid og grenser for det meste på alle kantar. Dersom vi ville samlast i kyrkja, kunne vi berre møtast veldig få. Nokon trassa vêr og vind og heldt gudstenesta utandørs, men dei fleste heldt seg nok heime. Eg håpar vi ikkje får oppleve slike tilstandar ein gong til.

For viss det verkeleg er ei tid på året der vi må møtast fysisk og kroppsleg, ta kvarandre i handa, og gjerne òg gi kvarandre ein skikkeleg klem, så må det vel vere i jula. Jul handlar nemleg om kropp og om nærvær.

Vi feirar at Guds Son vart menneske og lagd i krubba. Jesus var eit heilt vanleg barn til fingerspissane – og samtidig noko så uvanleg som ein halv meter Gud, lagt på strå og utlevert til Marias og Josefs omsorg. Guds Son vart eit foster og eit spedbarn, hjelpelaus og hjelpetrengande. Slik vi alle kom inn i verda og var avhengige av å bli tekne imot på ein god måte.

Når jula handlar om noko så fysisk og så kroppsleg som dette, blir det ikkje heilt det same å feire denne hendinga framfor kvar vår skjerm. Det er mykje bra som blir formidla på nettet og på TV ved juletider, og for den som sjølv ikkje kan komme til kyrkja er skjermen mykje betre enn ikkje noko. Men når vi feirar at Guds Son kom til verda i

ein liten gutekropp, er det ingen ting som kan erstatte den fysiske og kroppslege samlinga.

Gud sokjer oss som heile menneske, så lat oss møte han slik. Difor håpar eg at du som les dette tek på deg (regn) frakken eller kåpa og tek turen til kyrkja denne jula. Kom gjerne på julaftan! Men sjølve dagen, Jesu fødselsdag, er faktisk 25. desember – og vi held fest den dagen òg.

Nokon av oss har det slik i jula at vi gjerne vil komme til kyrkja, men nøler fordi vi er usikre på om det er riktig. Trua kjenner til for liten og tvilen for stor, eller det er andre grunnar til at ein ikkje passar inn. Viss du er blant dei som tenker slik, seier eg: Det er ikkje trua vår vi feirar, men at Gud er kommen til oss. Og om trua vår er svak, og det er den ofte, så er Guds nærvær likevel heilt og sterkt og utan noko etterhald.

Så når Gud vil møte oss alle i kyrkja, er det grunn god nok til å komme. Slik hyrdingane kom til stallen og tilbad, sjølv om dei nok ikkje heilt forstod kva dei var med på.

Men kan du ikkje komme til kyrkja, så vår trygg på at Gud uansett vil møte deg der du er og dele dagane dine med deg. For etter den første jula, då Guds Son vart menneske, er det ingen menneske og ikkje noko menneskeleg som er framandt for Han.

Eg ønsker deg og alle dine ei glad og velsigna jul!

AUDUN MUNDAL

Sviktande löyvingar frå kommunen?

Redaktøren har sett skriv frå Gloppen kyrkjelege fellesråd ved kyrkjeverja, og finn grunn til uro med tanke på økonomien i framtida. Fellesrådet har, slik ein skal, søkt om eit tilskot til drifta, slik lova seier, og søknadssummen er nesten 6 mill. kr (5 969 500). Kommunedirektøren har svara med eit forslag på 5 mill. kr. Det er nesten ein million lågare enn det ein treng, noko som truleg kan bli nokså dramatisk. Svaret frå kyrkjeverja inneheld mange interessante opplysningar, og vi siterer vidare frå skrivet:

OM FELLESRÅDET SIN SØKNAD OM RAMMETILSKOT 2022

I budsjettet har ein i fleire år teke om-syn til økonomien til kommunen, og 2021 blei ikkje justert for lønsauke eller prisauke i høve til 2020. Ramma vi ber om for 2022 ligg jamt med kringliggande kommunar og vil gje handlingsrom til å halde aktivitet, vedlikehald og drift på eit akseptabelt nivå.

.....

2021 blei eit år utan vedlikehald på bygningar. For 2021 planla vi å få til vedlikehald av Gimmestad kyrkje, men på grunn av lite tilgang på tilbydarar blei dette prosjektet flytta over til 2022, med håp om at ein skal få fleire relevante tilbydarar.

RESULTAT I 2021

Fellesrådet har håp om å komme ut 2021 med eit nullforbruk, men med auka kostnader både på materiell og straum kan det halde hardt. Dette er eit for svakt resultat, sidan vi treng eit overskot kvart år på kring 480 000,00 kr for å dekke inn for vedlikehald på bygningar og gravplassar.

FESTEAVGIFT PÅ KYRKJEGARDANE

I 2021 blei festeavgiftene auka til kr 250,00. Dette for å bli meir på line med dei andre fellesråda i Nordfjord, sjølv

om dette langt frå er nok til å dekke inn kostnadane med å drifta gravplassane.

TRUSOPPLÆRINGA

Trusopplærarane held fram det gode arbeidet med mange gode tiltak som passar aldersgruppene 0-18 år. Nokre tiltak er godt innarbeidde og held fram som før, medan andre blir bytte ut med nye og betre tiltak.

Vi får tilskot frå bispedømet for døypete og tilhøyrande medlemer. Staten pliktar å gje religionsundervising til alle som tilhøyrer ein religion. Kyrkja har fått denne oppgåva frå staten.

----- Det er kommunen som finansierer dette lokalt.

Vi satsar også stort på konfirmantarbeidet. Dette er ei viktig tid, der ungdommane er sårbare og treng trygg og solid ballast vidare i livet.

DIAKONI

Frå og med 1. september 2019 har vi hatt tilsett eigen diakon i 50 % stilling. Dette er ei viktig stilling som også helse og omsorg i kommunen gjer seg nytte av. Her får ein støtte frå staten, men ein del skal også komme gjennom kommunen.

----- Diakonen har også ekstra om-sut for dei sørgeande og følgjer opp desse, slik at dei lettare kan fungere i samfunnet. Dette er veldig viktig arbeid for dei sørgeande.

GRAVPLOSSFORVALTINGA

Gloppen kyrkjelege fellesråd har i dag 1,5 stilling knytt til å drifta gravplassane. Dette inneber ikkje administrative oppgåver. Om lag 50-60 % av kyrkjeverja si tid går med til å administrere denne tenesta.

.....

Frå 2022 ber vi også om eit krematorietilskot på kr 50 000,00 i året. Dette for å dekke dei pårørande sin ekstrakostnad med kremasjon i staden for kistegrav-

legging. Ein har gjennom lovregulering lagt opp til at ein vil fremje kremasjon og urnenedsetjing som eit alternativ, for å spare areal og dermed unngå å måtte utvide gravplassane ved å ta av dyrka matjord til gravplassformål.

VEDLIKEHALDSOPPGÅVER

Vi har mange kyrkjebygg, infrastruktur og gravplassar som treng vedlikehald. Gimmestad kyrkje skal målast, Vereide kyrkje bør både målast og kalkast, vegar bør utbetrast, parkeringsplassar asfalterast og gravplassar vedlikehaldast og stellast. Kyrkjeverja minner om § 14 og 15 i trussamfunnslova, som tredde i kraft 01.01.2021 og som gjev heilt klare føringar på kommunen sitt ansvar overfor sokna når det gjeld både drift og bygningar.

PERSONAL

Arbeidsoppgåvene er mange på eit kyrkjekontor, og dersom ein skal ha ei forsvarleg forvalting slik lova krev, er ein nøydd til å få tilsett ein administrasjonskoordinator til å ta seg av det praktiske på kontoret. Dette er ei stilling som fellesråd av vår storleik har fast, og vi meiner at dette absolutt ikkje er for mykje å be om.

Dersom kommunedirektøren sitt forslag står seg som avgjerd i kommunestyret, må Fellesrådet sjå på drifta og korleis vi må justere denne inn mot midlar ein har til rådighet. Kanskje må ein utsetje vedlikehaldsoppgåver eller stell av parkar og gravplassar, kanskje må ein stenge kyrkjer for drift i den kalde årstida. Dette må ein ta ei avgjerd på når endeleg budsjett er vedteke.

Så langt delar av kyrkjeverja sitt svar. Vi set vår lit til dei folkevalde og vonar at det ikkje skal bli naudsynt å setje i verk nokon av «trugsmåla» i siste avsnitt.

Navet i kyrkja – soknet

AV VIDAR BJOTVEIT

Eit framifrå framkomstmiddel er sykkel. Den er god for miljøet og gjer godt for syklisten. Den finst i ulike versjoner, no også med el-motor. I hjulet er det eit nav med ein midtblokk som har eit hol for ein hjulaksel. Den eine enden av eikene er festa i navet. Dette festet er viktig for å ikkje få kast i hjulet og at det skal vere godt å sykle. Navet blir sentralt for framdrift og for sykkelopplevinga.

I desse dagar går høyringsfristen ut for ny kyrkjeleg organisering, der eit prostiråd har blitt kartlagt som eit nytt styrande nivå i den kyrkjelege strukturen. Det er mykje å seie om dette, men eit nytt nav kan og bør det ikkje bli. Gloppe sokn har også svart på høyringa, og den er å finne under referat-sakene til soknerådet. Eg vil med dette framsnakke det som dei fleste er einige om er viktig, soknet. Soknet er eit forvaltningsorgan som ivaretar arbeidet lokalt, men treng i framtida å bli styrka. Soknet og soknerådets arbeid skal styrkast, og blir skildra som ei verdifull eike i kyrkjas nav. Prostifellesrådet kan ikkje bli eit slikt nav, med det at alle eiker skal peike mot prostiet. Det vil skape unødig stor avstand og vanskar for rekruttering til frivillig arbeid.

Sjølv om reforma legg til grunn at styrking av soknet er ei av drivkreftene for endringa. Om vi skal ha ei folkekirkje, lyt vi ha engasjement der folket er, og vi lyt ivareta «eiken» som vi har i dag. Det kan vere kyrkjekaffien, sorgarbeidet, ungdomsarbeidet, kyrkjebladet, barnegospel, ope hus og anna trusopplæring i samsvar med ansvaret om å forvalte Ordet og sakamenta. Det er ein risikosport å endre navet når det er ei brytingstid for kyrkja. Vi lyt halde på ting som er kjende, ikkje fordi vi er redde for det ukjende, men fordi vi veit det kan fungere. Kyrkja rekrutterer lettare ulike «eiker» i det lokale og har visst å ta ansvar for si kyrkje gjennom generasjonar. Det har nok vorte nokre

kast i hjulet, eiker som har losna – men navet er der. Og naturlegvis kan det ligge ei utfordring i at dei tilsette i dag er knytte til to ulike arbeidsgjevarar. Det er løysbart med felles arbeidsgjevar utan ny djuptgripande struktur som eit prostifellesråd vil vere. Fram til no har arbeidet i soknerådet vore samvettssfullt utført av frivillige og tilsette. Dei frivillige som har sitt utgangspunkt i soknet er knytte saman med dei tilsette, men gjerne i ei felles arbeidsgjevarlinje. Det er lettare å sette kurs for retning med same oppdragsgjevarar.

Uavhengig av all ny struktur og ordningar kjem ein ikkje bort frå at engasjementet nedanfrå står som det sentrale. Mange organisasjoner kjenner dei står i eit generasjonsskifte, men det er ikkje alltid like enkelt å få yngre til å ta på seg oppgåver. Kanskje lyt ein tenke nytt, at det ikkje er alle tiltak som alltid har vore som skal gjerast i framtida. Det kan vere at det blir nye måtar å forvalte oppgåva til soknet og dermed nye engasjerte arbeidarar. For å leve i biletet om navet, det kan vere at ein kan byte ut ei eike utan at hjulet sviktar.

Det er ikkje berre kostbart menneskeleg sett, men kyrkja er framleis avhengig av midlar. Kommunane har ei sentral rolle i overføring, og truleg blir det lettare å få løyingar om det blir eit større område. Statlege løyingar kan vi heller ikkje rekne med får ein særleg auke, slik at det blir naturleg i det framtidige arbeidet med gjevarteneste frå medlemsmassen. Engasjement og eigarskap gjev ei varig framtid og kraft i utføringa. Slik kan soknet fortsett vere eit nav.

Soknet er eit forvaltningsorgan som ivaretar arbeidet lokalt og som dei fleste ser treng å bli styrka. Ja, soknet blir sentralt for framdrift og for opplevinga av eit godt liv i kyrkja.

Det blei eit variert og interessant program som festlyden visste å verdsetje. Foto: Gunn Hole.

Ei staseleg jubileumsfeiring for Kyrkjebladet

TEKST: GUNN HOLE

– Vi har aldri hørt om jubileum for kyrkjeblad før! Vi har hørt det sagt, men feiring ville vi ha, og minnerikt og inspirerande vart det også. Jubileumsfesten gjekk føre seg på Nordfjord folkehøgskule laurdag kveld 23. oktober, og heldt fram med festgudsteneste i Vereide kyrkje den påfølgjande søndagen.

Eit kyrkjeblad er så mykje meir enn papir med tekst hefta saman. Opnar ein det, er det levd liv som strøymer mot ein. Og gir vi oss tid til å bla og

lese i gamle eksemplar, kjem dei mange minna. Tida har gått fort, og mykje har forandra seg. Både i notid og tidlegare har intensjonen vore at Kyr-

kjebladet skal spegle livet i kyrkja og vere frimodig forkynnande, men også ha føtene godt planta i nærmiljøet. Folk flest skal kunne kjenne seg att,

Inviterte gjester er klare for jubileumsfeiring. Foto: Bjørg Frøisok Bjøberg.

Tid for festmiddag i Ljosborgstova. Ved bordenden Sverre Folkestad, kveldens kåsør. Foto: Bjørg Frøisok Bjøberg.

dei skal finne bilde av kjende og tekstar som vekkjer gjenklang. Tema må angå oss for at det skal bli interessant. Og skal ein tru tilbakemeldingane frå lesarane generelt, og frå festtalara- ne denne helga spesielt, kan tanken komme at nettopp dette er grunnen

til at så mange finn eitt eller anna le- severdig i Kyrkjebladet. Nokre les alt frå perm til perm, fortel dei. Andre skumles, eller leitar etter ein spesiell tekst eller eit bilde dei vil ha med seg. 50 år gir derfor god grunn til feiring.

JUBILEUMSFESTEN

Ljosborgstova var like vakker og innbydande som ho pleier å vere, og festen blei ei musikalsk, kulinarisk og ordrik oppleving. Den feiande flotte «Jubileumsfanfare» opna samlinga. Han blei framført av kveldens mes-

Messingkuartetten underheldt med «Tårnmusikk for Vereide kyrkje», komponert av Otto Ose. Foto: Harald Aske.

singkvartett beståande av Otto Ose, Verena Bochoun Våge, Ann Karin Wendelborg Ose og Ole Henrik Mølmann. Dette er første del av Tårnmusikk for Vereide kyrkje, eit bestillingsverk til kyrkja sitt 850-årsjubileum. Seinare fekk vi høyre både Lokk og Bruremarsj, som er delar av dette verket som Otto Ose har komponert.

Vidar prest leia festen vidare på ein humoristisk og ledig måte. Tidleg på kvelden kunne han introdusere biskop emeritus Helga Haugland Byfuglien som kveldens hovudtalar. Nemnast må at Byfuglien blei valt til første kvinnelege preses i Den norske kyrkja i 2010 og vart dermed den første kvinnen som leia bispekollegiet. Ho gjekk av med pensjon i 2020. I Ljosborgstova delte ho tankar om kor viktig det er med frivillig arbeid, og ikkje minst verdien av å ha eit rikt kyrkjeblad. Og vi sat att med kjensla av at Kyrkjebladet for Gloppe kom godt frå det.

Etter festtalen var det tid for ei kulinærisk oppleving i regi av kjøkkenet

Vidar prest leia festkvelden.

Foto: Harald Aske.

ved Nordfjord folkehøgskule. Eit innbydande dekka koldtbord med eit stort utval av gode rettar var laga til av dyktige folk på kjøkkenet, ved Vidar Bolstad og Sonja Laukeland. Ulike typar laks, eit variert utval av kjøt, biffgryte, salatar og brød. Det smakte fortreffleg!

Festlyden hadde glede av å ha Sverre Folkestad blant seg. Han er godt kjend frå tida som lærar og seinare rektor ved Sandane skule, og som fol-

Det vart også tid til mange gode møte med tidlegare kjenningar. Her er det Anna Henden og Per Inge Eide som gler seg over gjensynet. Foto: Gunn Hole.

kevald i kommunestyre og formannskap. Han har også vore leiar i Gloppe sogelag sidan oppstarten i 1998. I høve Kyrkjebladet sitt jubileum blei han spurd om å gje sitt inntrykk av bladet sett gjennom lokalhistoriebriller. Den utfordringa tok han, og teksten står ein annan stad i dette bladet. Her avgrensar vi oss til utsegna hans

Jubileumskaka. Foto Gunn Hole.

om at Kyrkjebladet må vere ei gullgruve for lokalhistorikarar i framtida. Det fall sjølv sagt i god jord. Les dei interessante observasjonane til Sverre! Programmet vidare veksle med

musikkinnslag, fotoframvising med improvisert spel på piano av Morten Leirgul, allsong og helsingar. Til dømes hadde leiaren i Gloppen sokneråd, Berit Aasebø Hauge, gode ord

Tid for god mat, men også for prat. Heilt til høgre tidlegare sokneprest i Breim, Harald Forland, i snakk med Kari Gåsemøy. Foto: Gunn Hole.

om jubilanten. Så blei det igjen tid for matøkt, og på bordet stod dei nydelegaste runde og firkanta kaker til kaffien. Vidar prest, som hadde losa festlyden gjennom kvelden, avrunda med Ord for natta.

FESTGUDSTENESTE SØNDAG

Jubileumsfeiringa heldt fram med festgudsteneste klokka 11 søndag i ei mest fullsett Vereide kyrkje. Lovsongsteamet slo inderleg og vakkert an tonen med song og musikk i forkant. Gudstenesta starta så med prosesjonen ved biskop emeritus Helga Byfuglien i følge med våre eigne prestar og diakonen, samt redaktøren og

Kakebordet var vakkert å sjå til og alt smakte fortreffleig! Foto: Harald Aske.

fleire. Eldre og yngre nummer av Kyrkjebladet blei borne inn, det er då bladet vi feirar!

Helga Byfuglien heldt ei engasjerande preike over evangelieteksten for dagen, Joh 12,35-36:

35 Jesus svara: «Endå ei lita stund er lyset mellom dykk. Gå så lenge de har lyset, så ikkje mørkret skal falla på dykk. Den som går i mørkret, veit ikkje kvar han kjem av. 36 Tru på lyset så lenge de har lyset, så de kan bli born av lyset.» Då Jesus hadde sagt dette, gjekk han bort og løynde seg for dei.

Byfuglien peika mellom anna på at vi er kalla til å la lyset vårt skine for andre, og ho utfordra oss på å la trua komme til uttrykk i praktisk nestekjærleik. Til dømes ved å støtte den pågåande TV-aksjonen «Barn – ikkje brur». Salmane og songane understreka

temaet om lys, og folk song med av hjartans lyst: «Shine your light», «Nå dekkes bordet, nå tennes lyset» og «Jesus, livets sol og glede». Det var ei fin veksling mellom Lovsongsgruppa, orgel, kyrkjekoret og allsong. Innbydinga til nattverd, «Kom, for alt er ferdig!», var det svært mange som tok imot. Og offeret denne søndagen gjekk naturleg nok til Kyrkjebladet. Kantor Dorothee Raschwitz avslutta med eit vakkert postludium, «Nun danket alle Gott» av komponisten Sigfrid Karg-Elert.

Vereide kyrkjekor hadde delteke undervegs med klangfull korsong, og dei hadde også laga kaker til kyrkjekaffien. Folk let seg gjerne freiste til kaffi med noko attåt, men også til ein god prat, om Kyrkjebladet og mangt anna i livet.

Nyttår prenta i Kyrkjeblad for Gloppen, julenummeret 1981. Diktet blei lesen i starten av 50-årsfesten for kyrkjebladet som ein prolog.

NYTTÅR

AV STYRKÅR ALMENNING

Femti år er no til ende
og på nytt eit blad vi vende
i den bok som livet er.
I den boka skal vi skrive
Med den skrift som heiter livet,
alt vi tenkjer, seier, gjer.

På nytt kan bladet ikkje skrivast,
heller ei or permen rivast.
Det vi skreiv, der har vi skrive
Med den skrift som heiter livet.

Kanskje skreiv vi ikkje pent
på det bladet vi har vendt.
Kanskje tregar vi på mangt
som vi sa og gjorde rangt.
Og så vart det gjerne tagt
med dei ord vi burde sagt,
og dei gjerningar han hadde lagt
ferdige for oss å gjøre,
sjå dei let vi gjerne vere.

Difor bed vi deg, vår Gud
no når femti år går ut
og det skrivne blad seg vender
og på nytt vi skrive må:
Styrk du våre veike hender
så der ikkje flekker står
når vi neste blad har skrive
med den skrift som heiter livet.

Lyset, ned det brenn,
sand i timeglaset renn,
utan stans eit blad i senn
i livets bok seg vender,
til Vår Herre ut sitt haustfolk sender.
Då for alltid kviler våre hender,
og det ropar til oss i frå ævelivets strender:
Korleis har du skrive
I den bok eg gav deg, den som heiter Livet?

Kyrkjebladet sett gjennom lokalhistoriebriller

AV SVERRE FOLKESTAD

Korkje på folkeskulen eller seinare i skuletida var eg spesielt interessert i historie. Det vart for mange årstal, for mange kongar og anna storfolk og for mange krigar. Men der var nokre få unntak. Hugsar enno då folkeskulelæraren vår, han Johannes, tok føre seg Folkestadbygda, heimbygda mi. Starta i eine enden i Lisjekrumsvika og enda i hin, i inste Nautvikja. Undervegs fekk han med seg litt av kvart om dei ulike gardane og husa, og litt av kvart elles og. Han fortalte om den tid utmarka var dekt av fureskog og skottane kom for å kjøpe tømmer. Han fortalte segna om Koppelurven, ein fredlaus kar som visst nok for fleire hundre år sidan skulle ha butt fram i Koppå, ein stad fram med Sætrevatna.

Eg følte at denne nære historia som handla om mitt heimemiljø og om folk og stader eg kjende, var spennande på ein heilt annan måte enn til dømes dei nordiske krigane. Og mykje meir interessant enn å halde styr på alle Fredrikane og Kristianane ned i Danmark. Eg hadde ein far som var interessert i både lokal historie og slektshistorie, så litt arveleg belasta er eg nok. Men så har eg tenkt at kanskje var dei frøa som Johannes sådde rundt 1960 ein av grunnane til at interessa mi for lokalhistorie etter kvart voks seg sterkare og sterkare. Kanskje

var det ein av grunnane til at eg i si tid var med på å skipe Gloppen Sogelag. Kanskje var det det som gjorde at eg rundt år 2000 byrja å samle på Kyrkjebladet fordi eg der fann mykje interessant om lokalsamfunnet.

Difor var det ikkje så vanskeleg å seie ja då Oddvar Almenning spurde meg om eg ville seie litt om Kyrkjebladet sett gjennom lokalhistoriebriller på 50-årsjubileet for bladet. Så har då denne oppgåva lege der og murra og mogna nokre månader. Og i det siste har eg blada gjennom mange årganger av Kyrkjebladet. I eit nummer fann eg følgjande tittel: Alle les kyrkjebladet. Her refererer Oddvar Almenning til ei undersøking som Magnhild Landrø har gjort om folk sitt forhold til kyrkjeblad reint generelt. Eg sitterer frå artikkelen:

«79 % av alle som får kyrkjeblad i postkassen les store delar av innhalten, sjølv om dei fleste av lesarane sjeldan eller aldri går til kyrkje. Halvparten av dei som les kyrkjeblad, meiner om seg sjølve at dei har liten eller ingen kjennskap til kristendom.»

Og litt lenger nede i artikkelen under overskrifta Kva blir lese:

«Lesarane har og blitt spurde om kva dei likar best av det som står i bladet. Namn er viktig. Å kjenne att personar på bilde, å få liste over døpte og vigde og over konfirmantar er

viktigare enn lista over tilsette eller redaksjonskomiteen. Intervju med bilde blir meir lesne enn ein kronikk eller artikkel, og dei färraste les andakten.»

Eg hører nok til dei som sjeldan går til kyrkje, og eg les heller ikkje Kyrkjebladet frå perm til perm. Men i alle nummer finn eg noko av interesse. Eg les også lista over døpte og vigde, eg studerer konfirmantbilda, etter kvart kjänner eg att fleire og fleire. Eg likar også å lese reportasjar frå aktivitetar og artiklar om ulike emne. Då er det vel ikkje noka stor overrassing at eg gjerne les stoff med lokalhistorisk tilsnitt, og det finn eg mykje av. Eg ventar sjølv sagt ikkje å finne det i kvart nummer. Kyrkjebladet er først og fremst eit blad som skal vise fram arbeidet i kyrkjelydane, og det tykkjer eg de gjer på ein svært god måte. Innhalten i bladet er variert, og det har ein tiltalande bladbunad med mykje bruk av bilde. Eg har fanga opp at de får mykje vellæte frå folk. Heilt fortent!

Men no over til det historiske. Det første bladet eg opna var nr. 7, julenummeret år 2000, og der var det mykje for ein lokalhistorikar. Første artikkelen hadde tittelen Tankar om tankeringen av Olaf Sigurd Gundersen. Lenger ut i bladet var der ein artikkel om Den gamle Breimskyrkja, skriven av Ingebrigts Nes våren 1946.

Deretter ein artikkel om Gimmestad kyrkje – 90 år og til slutt Barne- og ungdomsminne frå julefestar i skulehuset i Eimhjellen.

Så fortsette eg å bla og noterte etter kvart det eg kom over av stoff som høvde til temaet. Lista vart etter kvart både lang og variert. I 1973, i tredje årgang, fann eg noko eg tykte var litt ekstra interessant, nærmast ei programmerklæring om at redaksjonen tek ansvar for å føre vidare lokalt minnestoff. Dei skriv at Steffen Sandene nett hadde fylt 90 år, og så nemner dei ein del andre 90-åringar. Det er han Anders Austrheim, han Matias Vereide, han Jakob Lothe, han O. Skriversvik og han Albert Øydvin. Desse karane blir utfordra til å notere litt av det dei hugsar og gjerne supplere med foto, så skal Kyrkjebladet kome rundt og prate med dei. Om Kyrkjebladet får hand om dette «vil det visseleg kunne bli eit historisk aktstykke av stor, ja uerstatteleg verdi», skriv dei. Dei har og tenkt ut ein tittel på dette opplegget; Våre 90-åringars forteljing. Det vil bli ei historieforteljing av noko uvanleg, men desto meir verdfull art, skriv dei. Eit par tre nummer seinare har Jakob Lothe teke opp utfordringa og skriv om minne som han hugsar.

Eg sa at lista over tema som kan sortere under lokalhistorie etter kvart vart lang, her er eit utdrag:

- Gimmestad kyrkje 100 år
- Utstilling av dåpskjolar og dåpsutstyr i Hyen kyrkje
- To brev frå Hans Nielsen Hauge, skrivne i Gloppen
- Krossen på Ryggøyra til Færøyane
- Julekort gjennom tidene
- Kisteåkle- Kjerkjeknirk- Å lese i hatten (fornøyelag lita historie om karane som utstyrte skorne

sine med eit lærstykke som skulle knirke ekstra når dei kom fram over kyrkjegolvet)

- Katekismetavla i Vereide kyrkje
- Orgelet i Breim kyrkje 100 år
- Glimt frå biskopane Pontoppidan, Johan Nordahl Brun og Neumanns visitasreiser i Gloppen
- Todørshelleren i Hyestrand
- Galleriutstillar i Vereide kyrkje - Alv Nyland
- Fattigmannsjul
- Den gongen då verda var stor og England langt borte
- Kvardagsliv og juletid i Hyeneset (eit eksempel på at intervju kan innehalde mykje spennande om skikkar og tradisjonar. I det heile finn ein mange spennande intervju)
- Livet som bygdespelemann – John Oddvar Kandal
- Utgravinga ved Vereidskyrkja
- Kvar blei det av juletresongen og juletregongen?
- Dei to altertavlene i Hyen
- Ny prestebustad – eller tilbakeføring?
- Vøling av Gamle Gimmestad kyrkje
- Bedehuset i Breim
- Dei hadde det ikkje so enkelt dei helde
- Bautaen på Hope
- Breim sokneråd gjev ut sogeskrift
- Friluftsgudstenester
- Støylsmesser
- Spørgsmålet om kirkernes opvarming 1897

Eg tenkjer dette er ei svært variert liste. Naturleg nok er her mykje om kyrkje og kristenliv. Eg vil tru at om bygdeboka ein gong skal reviderast eller nyskrivast, må Kyrkjebladet vere eit funn for ein eventuell forfattar. Her

har de skapt ei verdfull kjelde for vidare arbeid. Her er det dokumentasjon av bygningsmessige endringar. Her er søndagsskulehistorie og historie om andre kristelege lag og organisasjoner, mellom anna kvinneforeiningar. No er det heilt sjølvsagt at kvinner og born er med når aktivitetar skal presenterast. Slik har det ikkje alltid vore. Lenge var stoff som omhandla kvinner og born bortimot fråverande i bygdebøker og andre lokalhistoriske skrifter.

I 1935 kom boka Nordfjord – fraa gamle dagar til no – Gloppen og Breim av Jacob Aaland ut. Boka er på om lag 900 sider. Boka er ikkje illustrert på same måte som dagens bøker, men der er relativt mange portrett av personar. Om ein ser på desse bilda, kan det vere freistande å seie som Per Sandal sa, at les ein gamle bygdebøker kunne ein tru bygdene våre mykje godt var befolkta med menn. Dei fleste av desse mennene var framståande personar, prestar og ordførarar, kapellanar og klokkarar, sjøveigande gardbrukarar og kjøpmenn, bankdirektørar og offiserar, skulestyrarar og skuleinspektørar og ein og annan lærar. I boka Nordfjord finn vi mange menn med slike yrke. Portrettbilde av kvinner, derimot, er det langt mindre av. Eg har funne berre fire. To av dei er ikkje omtala med namn, det er fruva til Prost P. Pavels og kona til Steffen P. Sætre. Dei to som er omtala med namn er Anna Lothe, kona til O. M. Ommedal, og Eli Straume. Når eg dreg fram desse døma, er det ikkje kritikk av Jacob Aaland. Han var ein pioner som bygdebokforfattar, men bildebruken i boka speglar samtidia sitt syn på kvinner.

Attende til Kyrkjebladet og uli-

ke aktivitetar som er omtala. Når eg ser bilde frå friluftsgudstenestene og støyldmessene, får eg assosiasjonar til fjellstemna som var så populære for rundt 100 år sidan. Den gong samla både kristelege lag, losjar og ungdomslag opp til fleire hundre personar til stemne på støylar og fjelltoppar. Eg ser på støyldmessene og friluftsgudstenestene i dag som ei vidareføring av tradisjonar. Men de har litt å strekkje dykk etter. I 1908 var det losjestemne på Sandsstøylen. Då var der 400 frammøtte frå heile Nordfjord. Moldøens (Måløy) Hornmusik spelte. Det same gjorde Zakarias Døsen. Der var rjømaske og kringle, og med velkomsttale og takketale var der ikkje mindre enn 8 talar.

Om eg avslutningsvis skal seie noko om kva som gjer at Kyrkjebladet er så populært, må eg gå attende til innleiinga mi. Eg sa at på folkeskulen interesserte eg meg for det kjende og det som var nært. Eg trur ikkje eg er åleine om det. Hugsar då Ljøren kom med dei første nummera at ei sa til meg at i Jul i Nordfjord og Årbok for Nordfjord finn eg eit og anna som er interessant, i Ljøren er alt interessant. Det same gjeld Kyrkjebladet. Vi kjenner namna, vi kjenner folka det er bilde av, vi kjenner bygningane som er avbilda, vi kjenner oss att i mykje av det det blir skrive om, og vi kjenner naturen.

Sverre Folkestad var kåsør på kyrkjebladfesten.

Bladet er kyrkjeblad for Gloppe. Av og til tenkjer eg på Gloppe som eit hus, der skog og mark, både dyrka og udyrka, er golvet, der fjella er vegane og der himmelen er tak, nokre gongar blått, andre gongar grått og nokre gongar med alvorlege taklekksjær. Det er eit stort hus, på det meste fem mil med veg frå yttervegg til yttervegg. Om vi reiser frå Solheim til Myklebustdalen er vi innom mange rom. Golv og veggar varierer. Romma er av ulik storleik, somme er store, andre er små. Over det heile kvelver det seg ein felles himmel. Dette er i stort vår geografiske bustad.

Så tenkjer eg at i denne store felles bustaden går der heile tida føre seg ein utruleg aktivitet. Denne aktivitetten, dette samspelet folk imellom, er også noko som bind oss saman. I

Kyrkjebladet har de fokus på ein del av denne aktivitetten. De har fokus på det som skjer i dei ulike romma. De har fokus på det kjende og nære. Men samstundes som de har fokus på det lokale, har de og eit vidare perspektiv. Vi lever ikkje i eit vakuum som heiter Gloppe. Difor tykkjer eg om at de trekkjer inn både det nasjonale og det internasjonale.

Vi lever heller ikkje i eit vakuum som heiter her og no. Vi har alle, anten vi ser det eller ikkje, ei fortid med oss. «Tider skal komme, tider skal henrulle, slekt skal følge slekters

gang», heiter det i songen. Det at de også har med dykk dette perspektivet, er noko sogelagsmannen er svært godt nøgd med.

Då vil eg avslutte med eit lite stykke som eg fann i Kyrkjebladet nr. 2 i 2001. Stykket har tittelen Gamalt glas i Ommedalen.

«På Rasmusbruket i Ommedalen står der eit glas. Glaset, som er svært gamalt, stod tidlegare i eit stabbur på garden. No er stabburet borte, men glaset har fått sin plass i ei stovekrå heime i stova til Synneve Ommedal.»

Så kjem ei detaljert skildring av glaset, eit småruta glas, i alt 23, og med eit bilde i ekstra ramme midt i glaset. Under bildet står namnet Hauch. Hauch var ein tysk kunstnar som døydde i 1638, så om bildet er laga av han, er det svært gammalt og følgjeleg svært verdfullt.

Avslutninga på dette vesle stykket vekkjer ettertanke. Ein treffsikker kommentar, eit gullkorn, som med få ord fortel mykje om verdiprioriteringar.

«Synneve fortel at reisande har vore innom for å kjøpe glaset. Boda har variert, men som Synneve sa: – Har dei råd til å kjøpe det, skal vi ha råd til å behalde det.»

Ordinanden som blei gløymd

Annstein Lothe, ordinert i Gimmestad kyrkje

TEKST: ODDVAR ALMENNING

I vårt historiske oversyn over visita-
sar, kyrkjevigslar og ordinasjonar i
førre nummer, prøvde vi å få med alle
slike hendingar i dei 50 åra bladet har
kome ut. Men vart nokon gløymde?
Ein fugl kvitra eit forsiktig spørsmål
til redaktören om ikkje det var ein frå
Rygg som skulle ha vore nemnd, og
Jau, at Annstein Lothe blei ordinert
i heimekyrkja, var det ikkje tvil om.
Men korleis kunne det gå til at det
ikkje var nemnt i den eminente histo-
riske artikkelen vår? Her kjem forklari-
ringa.

FEIL AV TYPEN TRYKK OG ANDRE TYPAR

Fyrst må vi få seie oss leie for eit par
graverande og uforklarlege feil i bil-
detekstar. Kjell Nyland blei ordinert i
Breimskyrkja, men i bildeteksten hei-
ter han Kåre Nyland. Kåre er rett nok
syskenbarn til Kjell Bertil, og dertil
ein flink og interessant kar, men han
er ikkje ordinert til prest, korkje i Sjø-
mannskyrkja eller i Breim.

Dessutan skriv vi om Karen Margrete
Eikenes som blei ordinert i Vereide
i desember 1999, noko som var utru-
leg lite omtala i Kyrkjebladet. Men på
bildeteksten står det at ho er den fyr-
ste ordinanden i Vereide! Sanninga er

at ho er fyrste kvinnelege ordinanden,
og det blir noko heilt anna!

ANNSTEIN LOTHE

Annstein blei ordinert 20. desember
1981 i Gimmestad kyrkje, og det var
biskop Thor With som stod for ordi-
nasjonen. Men hendinga er ikkje deka-
ka av Kyrkjebladet. Sidan dette var

tett oppunder jul, måtte det i så fall
ha kome med i det fyrste nummeret
etter nyttår, med der er det ingen ting!
I julenummeret derimot står det om
ordinasjonen i eit intervju med Ann-
stein. For å pynte på skaden tar vi med
her eit bilde frå ordinasjonen, slik det
står i jubileumsboka «Gimmestad
kyrkje 100 år», som kom i 2013.

Dette bildet står i jubileumsboka for Gimmestad kyrkje, men i Kyrkjebladet var
det ingen ting frå ordinasjonen. Bildeteksten er slik: Prosesjon inn til ei historisk
høgtid: Første ordinasjon i nyekyrkja. Ved sida av Annstein går Magne Stendal,
som er svoger til Annstein. Bak Annstein kjem Per Inge Eide, kapellan i Breim.
Han har Seljepresten Erling Nerheim ved sida. Bak han kjenner vi att Asbjørn
Gjengedal, som på si høgre side har Oddvar Michalsen, dåverande utesekretær
i Sjømannsmisjonen. Lengst bak var nok Thor With, om han ikkje syner på dette
biletet.

Julaften

Tekst: A.F.W.J. Prytz Melodi: Lars Søraas

Det er jul ennu en gang!
Dempet lyder i mitt øre
som en gammel, fredfull sang -
julekvad bak hjemmets dør,
slik jeg sang dem barneglad.
Da på moders fang jeg satt.

Det er jul ennu en gang!
Å, jeg trenger julens tone,
trenger juleklokkers klang -
til å troste og - å sone,
til å bringe glede inn
i et sårt og kargfullt sinn.

Det er jul ennu en gang!
Hadde vi kun barnets øre
Og et barnehjertes trang -
til de milde ord å høre!
Herre, sign vår julefest.
Vær du selv vår høye gjest.

Til juleutgåva av Kyrkjebladet sender eg ikkje eit klipp, men ein julesalme. Forfattaren er Anton Fredrik Winter Jakhelln Prytz, sokneprest i Gloppe i tida 1904-1911. Denne salmen motte eg i lagskoret på gymnasiet (i Orkdal) kring 1960. Sidan har eg hatt noten liggande. «Sangboken» har med to salmar av Prytz, men ingen av salmebokene. Familien Prytz budde her på Apalset medan prestegarden vart volt, og ei gáve frå dei, ein Kristus-statue, står i stova den dag i dag.

Asbjørg Killingbergtrykk

Julafoten.

A.F.W.J. Prytz. Lars Søraas.

Andante serioso.

Sopran. Alt. Tenor. Bass.

Det er jul en nu en gang! Dem pet ly der
Det er jul en nu en gang! A. jeg tren ger
Det er jul en nu en gang! Had de vi kun

I mitt øre som en gammel, fred full sang
ju lens to re tren ger ju le klok kers klang
bar neta ø re og et har ne hjer tea trang

p dolce

ju le kvad bak hjem mets da re, slik jeg sang dem
til å tres te og å so no, til å brin ge
til de mill da ord å ho rel Her re, sign vår

p dolce

bar ne glad, da på mo fast jeg sett.
gle de lan i et sikt og karg fullt sinn.
ju le fest, var du selv var mor, på
da på i et sikt, at svil, da

Asbjørg lånte oss noten som ho har hatt lenge. Vi ser at prisen var 40 øre, og at koret har sung «ennu» i staden for «ennå» som står på noten. Og er du i tvil om namnet, så er det Killingbergtra. Leksvik er litt meir uleselig.

Vi har henta fram Asbjørgs klipp frå julenummeret 2014. Det er ein julesong skriven av ein sokneprest i Gloppe.

Dei gode minna ...

AV HILDE OG REIDAR FINSÅDAL

Det kom ei triveleg mobilopprinding heime hjå oss ein dag i starten av november. På tråden var ei kjent røyst frå «gode gamle dagar» på Flølo. Det var fyrste læraren til eldstejenta vår – Arvid Jordanger. No ringde han for Kyrkjeblad-redaksjonen og lurte på om vi kunne skrive litt til neste nummer i samband med 50-årsjubileet.

Det var eit enkelt spørsmål å svare ja på! Minneboka frå dei seks åra våre i Breim og Gloppen er framleis full av varige inntrykk både av folk og opplevingar.

Det starta ein kald vinterdag i 25 minusgrader i 1986, då vi og jente-ne Hanne (8 md.) og Kristin (2 ½ år) tok fyrste turen over fjellet frå Oslo til Gloppen og Breimsbygda vi skulle busette oss i. I prestegarden på Ver-eide møtte vi varmen i velkomsten og gjestfridomen frå Grete og Olaf Sigurd. Det same opplevde vi også dagen etter, då leiaren i prestegard-stilsynet Leif Rygg viste oss rundt i den tome, iskalde prestegarden på Flølo. Og då vi i slutten av mai same året kom med flyttelasset og møtte Geilane-tvillingane Arvid og Joar og storesysteran Solgun som proklamerte at «mamma og pappa kjem òg!» – så vart det det fyrste møtet med gode naboar som har vorte venene våre si-dan. Nokre dagar etter kom ein annan nabo med ei vogn full av blome-avleg-garar og fylte opp dei tome karmane

i vindauga våre! Og det gjekk heller ikke lenge før paktarnaboane inkluderte Kristin raust i fjøsstellet, der griseane og kalvane heldt hus!

Seks år vart det for oss i Breim og i Gloppen. Breimskyrkja vart naturleg nok hovudmøtestaden, men alle dei andre kyrkjene i kommunen vart også viktige – i tillegg til barne-hagane, skulane og ikkje minst Breimshallen! Spanande år vart det, fylt med mykke glede og signing, men òg med fleire dramatiske, triste og vonde hendingar. Her er nokre glimt:

VI HUGSAR MED GLEDE –

- det nære samarbeidet med dei tilsette i dei fire kykjelyda-ne og med alle dei gode kreftene i bygdekulturen
- familiegudstenestene i fullsett Breimskyrke saman med tallause sprell-levande barnehage- og skule-born og med deira familiar og vaksen-personale

- dei mange kvelds- og nattesamtalene med ungdomane i bygda ut i «dei små timane» som resulterte i

spanande samarbeidssongkveldar og -gudsteneste med bygde-ungdomslaget – mellom anna under «Få sving på bygda»-aksjonen!

- barnegospelkoret på bedehuset i Breim og familiekoret i Arbeidskyrkja på Sandane

- dei flotte konfirmantkulla med alle sine spanande og utfordrande spørsmål og også dei trufaste konfirmantleia-rane

- dei uforgløymelege innebandy-trimkveldane med andre minst like utrente karar i Breimshallen

- dei mange fine aldersheimtreffa og nattverdsamlingane både der og hjå dei som låg sjuke rundt om i heimane

- den diakonale naboomsorga og den utrulege kyrkjebil-ordninga med 36 frivillige sjåførar som tok ansvar for seks ruter rundt om i bygda (og som alle vart høgtideleg feira då statistikken viste at passasjerane deira til saman hadde fylt heile Breimskyrkja!)

- det gode samarbeidet med idrettslaget på skisondagar og i påska på Utvikfjellet – og ikkje minst under friidretts-NM på Byrkjelo

- dei faste NMS-kvinneforenings-samlingane, barneforeininga «Den vesle hjelpar» på Høygardane og sjukerøkt-basarane for alle i bygda i alderen 0-100!

- møta og kulturutvekslinga med asylsøkarane på Frøystad

- dei mange støylessessene i

På kyrkjetrappa i Hemsedal i juli i fjor sommar då Ingrid og Håkon gifta seg. Frå venstre: Hanne, Hilde, Oskar, Reidar, Håkon, Ingrid, Kristin, Mathilde og Arne. I år er det kome to nye tilskot til storfamilien: Tuva vart fødd i mai og Isak i juli.

Gloppens fantastiske natur (mellan-anna med panoramautsikt over Nordfjord som altarbilete)

- det gode samabeidet med spele-mannslaget (som toppa seg då dei uventa stilte opp og gledde prestefamilie og kyrkjelyd på avskjedsguds-tenesta ...)

- for ikkje å snakke om alle dei gode møta og samtalene med enkeltmen-neska som var med og utdjupa og far-gela kvardagane undervegs ...

MEN VI MINNEST OGSÅ -

- den mange gonger utfordrande naturen - med snøras langs Hyevegen og steinras i Bøafjellet, med jordskjelv som fekk skulebassengen på Byrkjelo til å slå sprekkar og flaum som drog av garde med bygdevegar i bakkane - for ikkje å snakke om vinden og orkanen nyårshelga 91/92, då tak og drifts-bygg låg som knust pinneved mange stader. Hilde var på jobb i heimesju-kepleien den nyårs-morgonen og fekk dramaet tett på seg både langs vegane

og hjå pasientane ho var innom - og Reidar hadde si minste, men kanskje aller sterkeste nyårsrådsteneste med berre åtte frammøtte som samla seg sterkt prega framme i kyrkjekoret

- dei mange triste dødsfalla som kom brått og uventa og som etterlet seg så mykje sorg og sakn, men som òg gong på gong fekk fram det beste av varme og omsorg i bygdefellesskapen

Ingrid vart fødd på Førde sjukehus hausten 1989, og nyårvelden same år vart ho døypt i Breimskyrkja - med våre gode nabovener - Elsa, Reidun, Arne og Jostein - som fadrar. To og eit halvt år seinare gjekk turen vår vidare til Nissedal i Telemark. Der vart vi buande fram til hausten 2005, og jentene våre reknar seg nok mest som nisse-døler, sjølv om dei to eldste framleis har med seg enkelte ord frå breimsdi-alekta.

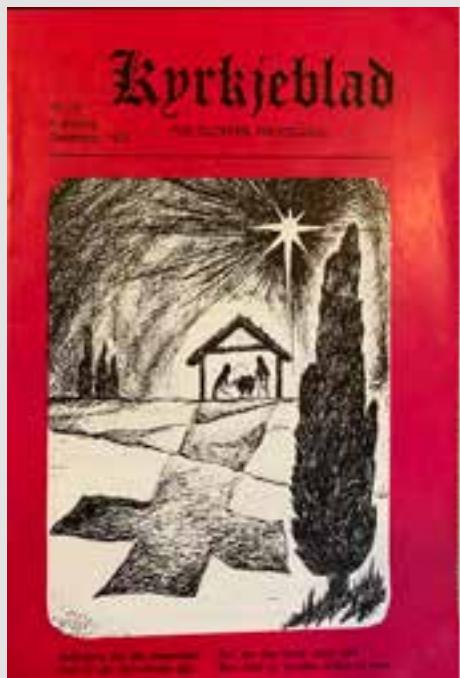
Etter åra i Nissedal flytta vi vaksne til Halden, medan jentene i tur og or- den drog først til Kvitsund i Vest-Tele-

mark på vidare-gående internatskule, og deretter på tre ulike folkehøgskular (Solborg, Sagavoll og Øytun). Eit år med kristendom tok dei også alle, før dei starta som fagstudentar. No er Kristin kreft-sjukepleiar på Volda sjukehus, ho er gift med dalsfjordin-gen Arne som er fastlege, og dei har tre barn - Oskar (10), Mathilde (7) og Tuva (½). Hanne er ergoterapeut, men uføre-trygda - og ho er ugift og bur i Oslo. Medan Ingrid er sokne-prest i Kilsfjord og Dalsfjord i Volda, ho er gift med hemse-dølen Håkon som er lærar, og dei har eit barn - Isak (½).

I Telemark arbeidde Hilde som sjukepleiar både i heimesjuke-pleien og på sjukeheimen, og dei første åra i Halden jobba ho også i kommunehel-setenesta. Men då ho i 2011 fekk realisert draumen sin og vart tilsett som diakon i Halden kyrkjeloge fellesråd og vi fekk stå saman i den kyrkjeloge tenesta, så vart det ei velsigna avslutning på yrkeslivet for oss begge. Ja, for 1. oktober i haust vart vi pensjonistar!

I sommar feira vi 40-års bryllaupsdag. Sånt blir det jo litt mimring av, og for oss dukka ein av bryllupsson-gane våre opp att. Som nyuttanna prest og i starten av sjukepleien og diakonstudiet, valde vi nemleg sal-men «Gud, du er rik! Din godhet er stor, din miskunnhet tar ikke slutt». Vi hadde erfart det alt då, og no 40 år seinare - etter dei gode åra i Breim og Gloppen, Nissedal og Halden - kan vi framleis seie det same! Slik står det i siste verset:

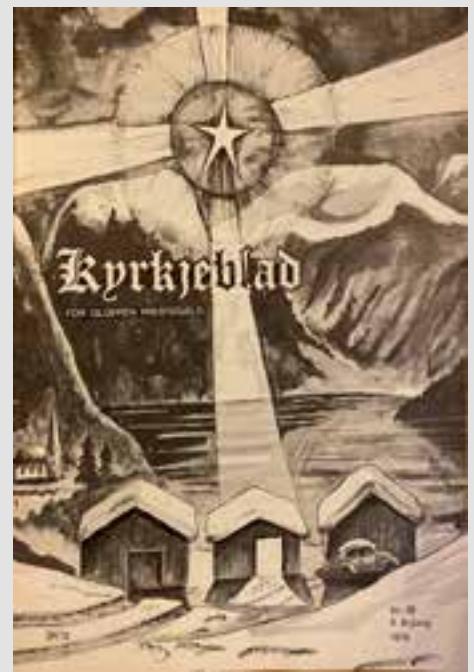
*«Styrk da vår tro! Tenn håp i vårt sinn,
fyll hjertet med kjærighet varm!
Så går vi frimodig til tjenesten inn
i ly av din utstrakte arm.»*

Oddvar Almenning 1976

Oddvar Almenning 1977

Oddvar Almenning 1978

Oddvar Almenning 1985

Petter Eide 1990

Sunneva Løken 1996

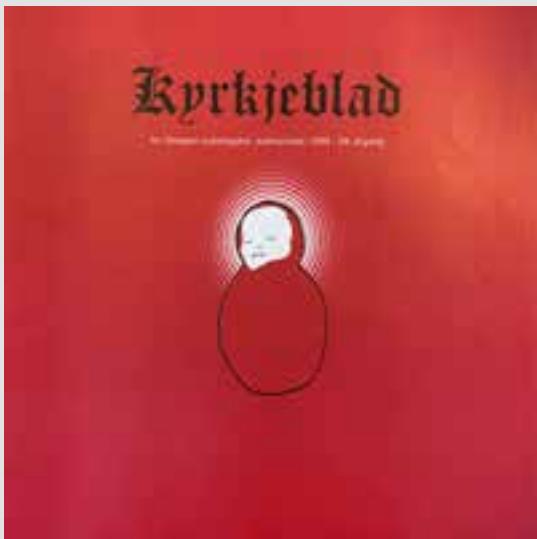
Lokalt utforma julenummerframsider gjennom 50 år

AV ARVID JORDANGER

Eit tema på alle redaksjonsmøte er korleis framsida av bladet skal utførmas. Ho skal vere fin å sjå på, kanskje

setje i gang ein tankeprosess hos lesarane, fortelje om tema i bladet og framfor alt føre til at lesarane får lyst til å sjå

nærare på det som er inne i bladet. For julenummeret er temaet gitt, det skal handle om julebodskap og julefeiring.

Ståle Almenning 1998

Ståle Fitje 2001

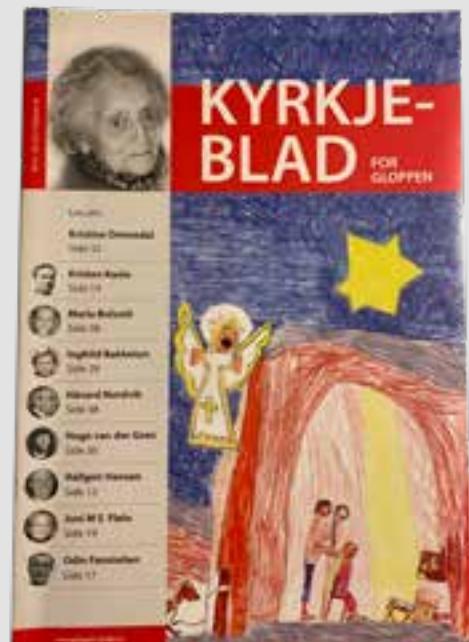
Robert Flatjord 2004

Oddvar Mardal 2006

Anna Marie Malkenæs 2002

Anders Ommedal (3. klasse) 2012

Når vi ser på desse framsidene gjennom 50 år, kan vi finne bilete av kyrkjer, slik som i dette bladet. Vi finn bilete av juletre ute i vinterlandskap og i heimar og forsamlingslokale, gjerne med syngande og glade barn og voksne i ring rundt treet. Julebodskapen er

eit viktig motiv for dei store kunstnarane gjennom tidene, og døme på dette kan vi også finne på framsida av Kyrkjebladet, i form av måleri, ikon eller altertavler. Den heilage familien med Maria, Josef og Jesusbarnet er sentrale her. Ofte viser framsida utdrag av kyr-

kjekunst frå våre eigne kyrkjer.

Særleg kjekt er det når lokale personar seier ja til å illustrere framsida, og det skjer ofte. Vi har samla nokre juleframsider her og håpar at det vert eit gledeleg gjensyn for lesarane våre.

Jakob med Barnas klima- og miljørappo. Foto: Sina Øversveen i Miljøagentene.

Jakob Sande Haugset var med på klimakonferansen i Glasgow

Klar melding frå Jakob

AV ODDVAR ALMENNING

Midt mellom delegatar frå heile verda, med journalistar og fotografar frå aviser og TV-selskap frå alle land, var glopparen Jakob Sande Haugset midt i vrimmelen med for å påverke resultatet og for å syte for at barn skal bli høyrd når framtidia skal diskuterast.

– Korleis gjekk det til at du blei utvald og no har vore på klimaforhandlingane i Glasgow?

– Eg er med i noko som heiter Miljøagentane her i Norge. Der kan dei

som er interesserte, melde seg inn. Der fekk vi for eitt år sidan vite at Miljøagentane skulle velje ut åtte medlemmer som skulle utgjere «Barnas klimapanel». Eg fekk lyst til å vere med, og

vi laga ein video der eg forklarte kven eg er og kvifor eg ville vere med i klimapanelet. Eg veit ikkje kor mange som melde seg, men ved avstemminga fekk eg så mange stemmer at eg fekk

Barnas klimapanel under jordkoden på klimatoppmøtet. Foto: Sina Øversveen.

vere ein av dei åtte barna i barnas klimapanel 2021. Eg er 11 år og går i sjette klasse, og eg er den yngste i barnas klimapanel.

– Fekk du tid til å førebu deg til Glasgow på nokon måte?

– Vi vart uttekne i god tid. Allereie i januar 2021 fekk eg vite at eg var vald. Etter det har gruppa hatt møte på nettet for å bli kjende med kvarandre og kunne diskutere kva vi skulle gjere om vi fekk reise til Glasgow. Vi har hatt fleire møte på nettet, og i juli møttest gruppa med leiarar til ei skrivehelg. Der laga vi ein rapport om det born frå heile Norge meiner er viktig i klimapolitikken framover, slik at vi skulle ha noko å gje frå oss når vi møtte politikarane i Glasgow.

– Kva med språket? Alt skulle vel gå føre seg på engelsk, utan tolking?

– Ja, vi brukte engelsk heile tida. Rapporten vår er skriven på engelsk, og når vi møtte andre enn nordmenn i Glasgow, brukte vi engelsk. Så snart eg fekk vite at eg skulle dra, vart eg mykje flinkare til å følge med i engelsktimane! Og så trena eg i å snakke engelsk med folk eg kjenner, ikkje minst mor mi!

– Vart det språkproblem i Glasgow?

– Nei, det gjekk fint. I butikkar og slike stader brukte dei den skotske engelsken. Det kunne vere vanskeleg å forstå. Men på konferansen var det vanleg engelsk, og eg trur eg forstod det meste.

– Fortel litt om korleis de budde og kva de gjorde.

– Vår gruppe, vi åtte i «Barnas miljøpanel» og dei tre vaksne frå organisasjonen pluss far til den eine av oss, budde på same hotell. Der var fleire andre norske, og, trur eg. Det tok litt tid å gå til konferanseområdet, men eg hugsar ikkje kor lenge. Vi kunne kanskje ha teke buss? Men vi gjekk alltid, og aldri åleine. Det var folk overalt både i byen og på konferanseområdet, og vi måtte stå i kø kvar deg. Og kvar gong vi skulle inn på konferansen, var det full kontroll.

– De hadde vel eit identetskort de kunne vise?

– Ja, men innsjekkinga var meir

Jakob og dei andre i møte med FNs klimapanel.

enn å vise eit kort. Det var som på ein flyplass, med kontroll av alt vi hadde med oss og på oss! Kvar dag!

– Kva gjorde de om dagane, og korleis kunne ei gruppe på åtte barn bety noko på ein slik konferanse med politikarar frå heile verda?

– Vi prøvde å møte dei som skulle forhandle. Gruppa vår hadde fleire møte med Espen Barth Eide, klima- og miljøministeren. Då gjekk informasjonen begge vegar: Vi sa frå kva vi syntest var viktig, og vi fekk vite kva Norge hadde bestemt seg for å gå inn for. Vi fekk og eit møte med fire representantar frå FN sitt klimapanel. Dei fekk rapporten vår, og så snakka vi om at det kanskje burde vere mogleg å få til eit internasjonalt «Barnas

klimapanel». Eg veit ikkje kva som skal skje vidare med det. Eg såg ikkje at det var liknande barnegrupper frå andre land enn Norge. Ein dag hadde Barnas klimapanel eit møte med representantar frå Stortinget i Norge, og både NRK og TV2 ville møte oss. Når vi ikkje hadde slike møte, kunne vi gå rundt i mindre grupper og prøve å få kontakt med delegatar eller representantar frå andre land, og nokre gonger var det program og orienteringar som føregjekk i store salar, der vi var publikum. Men vi var ikkje inne der hovudforhandlingane føregjekk.

– Kor lange dagar var det, og korleis var det ordna med mat?

– Vi åt frukost på hotellet, litt uvant kost med mangel på grovbrød! Inne

på konferanseområdet var det plassar der vi kunne kjøpe mat om dagane. Om kveldane kunne vi gå ut på byen. Somme dagar kunne bli lange, opp til 12 timer på jobb! Men vi hadde no fritid og, og kunne slappe av på hotellet eller gjere noko i lag.

– Kva meiner du at de fekk gjort på konferansen?

– Vi fekk sagt frå at barn må bli høyrde! Når politikken for framtida skal diskuterast, må barn si meining bli tatt omsyn til!

– Har barn noko å lære oss vaksne?

– Eg trur barn tenker meir på klimaet enn vaksne gjer, og vi vågar å seie frå.

– Kva vil du seie til meg og dei som les Kyrkjebladet, då?

Jakob Sande Haugset blir ikkje lei av å tenke på politikk. Klimakonferansen gav gode opplevingar og nyttig læring. Foto: Oddvar Almenning.

Jakob sine skilt. Foto: Sina Øversveen.

– Fly mindre. Mykje mindre! Lat bilen stå. I alle fall litt oftare. Stem miljøvennleg! Et kortreist og miljøvennleg mat!

– Korleis opplevde du å vere med i Glasgow?

– Det var veldig kjekt! Interessant og spennande og kjekt! God stemning!

– Kor fornøgd var du med resultatet, den avtalen som alle skrev under på på overtid?

– Det var bra at det blei eit resultat. Men det er skuffande at Norge bremmar så mykje som dei gjer. Vi burde gå inn for stans i oljeleiting og oljeutvinning. Og Kina heldt på å gjere det slik at det ikkje blei noko å skrive under på, i det heile. Så det var bra dei vart einige om noko til slutt.

– Kjem du til å satse på politikken, du som også har far din på Stortinget?

– Eg er interessert i politiske spørsmål, og hadde kanskje ikkje vore så engasjert om eg ikkje hadde prata med pappa. No hender det at vi pratar om kva dei gjer på Stortinget. Eg prøver å følgje med, men eg set meg ikkje inn i alle saker. Eg meiner noko om det meste, både lokale saker som vedkjem meg, og nasjonale saker som til dømes statsbudsjettet! Eg får med meg forslag til endringar, til dømes. Men for å bli politikar på heiltid, må ein bli foreslått og nominert, og deretter vald, så eg veit ikkje om eg kan bli det ...

– Men blir du ikkje trøytt og lei av politikk, av å meine ting og ikkje få

medhald, eller bli møtt med motargument?

– Eg kan sjølv sagt bli sliten. Men eg misser ikkje interessa eller blir motlaus. Som sagt: Eg meiner noko om det meste!

Intervjuaren reknar med at interessa, det gode humøret, den tiltalande måten å møte folk på og eit oppvakt hovud, vil vere nok til at dette blir ein politikar vi får sjå att. Vi takkar for ein interessant samtale og har tenkt å følgje med på vegen vidare.

Sudstrands Ungdomslag med fane i 1902 framfor skulehuset.

Kristelege ungdomsstemne kring 1900

AV MARIE S. RYGG

Rutebåten «Sogn» arbeidde seg innetter Nordfjorden ein tysdag i slutten av mai. For kvar stopp undervegs vokt ungdomsskaren om bord. «Da vi så den vakre Gloppefjord aabne sig, var vi en flok paa ca. 200, der skulle til stevnet. Nede ved fjæren stod innkvarteringskomiteens formand og anviste deputerede og andre tilreisende plads, og i løbet av ganske kort tid var hele selskabet indkvarteret.» Det var også komne mange tilreisande landevegen frå Jølster og Breim. Årstalet er 1905, og staden for stemnet er Rygg på Sørstranda. Det er Fjordenes kreds av Norges kristelige Ungdomsforbund som skal avvikle sitt 10. krinsstemne.

FJORDENES KREDS AV NKUF

Fjordenes Kreds av Norges kristelige Ungdomsforbund vart stifta i 1895 ute på Eid. Stiftsprost Hall var på rundreise i Nordfjord i september det året og tala om den kristelege ungdomssaka. Etter gudsteneste i kyrkja 30. september kom utsendingar frå Eids, Næs' og Rands ungdomsforei-

Bukta Ungdomslag med fane, truleg kring 1908.

ningar saman i prestegarden og vedtok å skipe krinsen. Det vart vedteke nokre grunnreglar og valt eit midlertidig styre frå dei tre foreiningane som deltok i skipingsmøtet.

STEMNE PÅ RYGG 1896

Sudstrands Ungdomslag på Sørstranda var ikkje representert på møtet på Eid, men må likevel ha vist interesse for saka ganske tidleg; det aller første av Fjordenes krinsungsdomsstemne vart halde på Rygg 1. og 2. juli 1896. Avisa Nordfjord fortel: «Nordfjords Kreds af Ynglingeforbundet afholdt Kredsmøde paa Ryg den

1ste og 2den Juli. Mødet talte 4 a 500, den anden dag henimod 600 Deltagere.»

Sydstrandens Ynglingeforening vart stifta i november 1892, etter fire år vart namnet endra til Sydstrandens Ungdomsforening, og kvinnene fekk sin plass i laget, i 1898 vart namnet Sudstrands Ungdomslag. Leiari dei første åra var Elias A. Rauset. Dette laget stod som vert for dei tilreisande gjestene. Stemnet vart halde ved skulehuset på Rygg. Skulehuset var ganske nytt, og ungdomslaget hadde sine møte gjennom året der. Skulehuset vart i 1937 erstatta av den skule-

bygningen som enno står. Dette første skulehuset var pynta av det lokale ungdomslaget med flagg og kransar. Klokka 10 om formiddagen starta det første møtet med salmesong, «Ånd fra himlen, kom med nåde». Det var trykt opp eit eige songhefte til stemnet, så songen vart sterk og god. Sudstrands Ungdomslag hadde sytt for mjølk, brus og brød til mat etter formiddagsmøtet. Det var foredrag, diskusjonsmøte og andakter begge dagar. Det var også utsendingsmøte med val av styre, og det vart bestemt at neste krinsmøte skulle vere i Star-dalen sommaren 1897. Vi får vite at

Rygg slik det såg ut kring 1910. Vi ser skulehuset om lag midt i biletet, taket stikk opp mot fjorden. Huset på andre sida av vegen frå skulen var ikkje bygt i 1905.

i juli 1896 har krinsen ti foreiningar i Nordfjord og Sunnfjord.

STEMNE I BUKTA 1899

Bukta Ungdomslag vart skipa i november 1898. Nokre av dei drivande kreftene der var Gunnar S. Fitje og Johan Rindebø. Begge to var nokre år medlemer i Sudstrands Ungdomslag før dei valde å skipe foreining i Bukta. Allereie neste år, 1. og 2. juli 1899, står Bugtens Ungdomslag som vertskap

for krinsmøtet. Wilhelm Kvalheim fortel i avisreferatet at krinssamlinga skulle vore i Florø, men at «møtekollisjon» gjorde at dei måtte finne ein annan stad. Og det nystarta Bugtens Ungdomslag tek oppdraget. Laurdag formiddag opnar stemnet i ein rikt dekorert ladebygning som er omgitt av flagg. Leiaren i Bukta Ungdomslag, Gunnar S. Fitje, ønskjer velkommen til Gloppe, og krinsformann Hjelle ønskjer velkommen til stemnet og held

ein kort andakt. Deretter vert Årdal og Helgheims nye fane framvist. Det vert foredrag, song ved Nordstrandens Ungdomslag frå Stad, årsmelding for krinsen, og det vert bestemt at neste års krinssamling skal vere i Florø. Jeremias Henden opptrer med fele og opplesing. Og det vert val til krinsstyre. Det vert debatt om forholdet mellom «humant og religiøst stof i foreningerne», etter ei innleiing av lærar Wilhelm Kvalheim, og mykje anna.

lukka, og at deltakarane reiste heim att vel fornøgde.

I oversikta over aktivitetane til Bukta Ungdomslag 1898 og 1899 står ei lita setning om krinsstemnet. Det er Ane R. Fitje som skriv kort summert: «1ste og 2den Juli. Ungdomsstevne. Bugtens ungdomslag arangerede stevnet.» Lada som vart brukt under stemnet var truleg den tilhøyrande leiaren i foreininga, Gunnar S. Fitje, ho var ganske ny og fin. I 1899 stod ho framleis i tunet på Fitje, men etter utskiftinga vart ho flytt til nyetunet til Gunnar-bruket på Indre Fitje. Uteaktivitetane var truleg ved gravrøysane på Mardal, denne staden vart mykje brukt som stemnestad i Bukta.

STEMNE PÅ RYGG 1905

Wilhelm Kvalheim skriv referat også fra det kristelege ungdomsstemnet på Rygg i 1905. Han er då redaktør i Nore og Uvdal Amtstidende, og det er der hans referat er trykt. Men fleire enn han har skrive, mellom anna Hans Kr. Sande og Jon Fitje. Hans Kr. Sande hadde sin start i Sudstrands Ungdomslag og vart i 1909 reisesekretær i NKUF, seinare landssekretær og til sist generalsekretær i NKUF. Jon Fitje frå Bukta Ungdomslag var misjonær i Kina i 20 år frå 1909. Det er Wilhelm Kvalheim som skriv om rutebåtturen til Rygg. Rygg hadde anløp av rutebåten frå 1888, men båten kunne ikkje legge til kai der av mangel på bryggje. Tre-bryggja som var bygt var for ekspedisjonsbåten. Dette gjorde at dei som kom med rutebåten til stemnet i 1905 måtte i robåt. Først i 1920 vart det bygt bryggje som rutebåten kunne legge inntil.

Stemnet gikk føre seg på flata att-

med skulen. I annonseringa av stemnet vert dei tilreisande oppmoda om å ta med foreningsfanene og forbundets songbok. To personar frå kvar foreining har stemmerett ved val og avgjerder. «Det var mødt fram 85 deputerede frå 34 foreninger, en sterkere repræsentasjon end på noget tidligere stevne», skriv W. Kvalheim. Dei ni fanene som var tekne med til stemnet vert plasserte på begge sider av talarstolen. Gunnar S. Fitje held andakt, kirkesanger Heien, leiar i Sudstrands ungdomslag, ønskjer velkommen til Gloppen. Gjennom dagen vert det foredrag og innleiing til diskusjon, Sydstrandens songkor deltek, det vert utsendingsmøte i skulehuset, og neste krinssamling, i 1906, vert bestemt til Selje.

Dagen etter, helgetorsdag, gjekk ungdommane i tog med fanene til Gimmestad kyrkje. Denne gongen vart gudstenesta på kyrkjegården. 1200 ungdommar var samla der. Kvalheim gir ei nydeleg skildring av kyrkja og stunda under gudstenesta der på kyrkjegården. Det var pastor Eckhoff som preika.

Nede på Ryggøyra att fortsette møta etter gudstenesta. Det vert talar, diskusjonar og helsingar. Kvalheim avsluttar stykket i avisas soleis: «Stevnet var vellykket fra først til sidst. Veiret var vakkert, modtagelsen i bygden hjertelig, og fremmødet godt (sidste kveld op imod 1500).»

Ein kan ikkje anna enn å verte imponert over entusiasmen og gloden i arbeidet og forteljingane om desse store stemna. Det var mange som måtte ha overnatting fleire netter på rad, og det var krevjande i bygdelaga. Men viljen var til stades - og då går det bra.

Søndag morgen vart det halde morgenandakt. Deretter gjekk ferda i prosesjon med faner og flagg til Gimrestad kyrkje. Kyrkja vart «propfuld», og mange måtte stå ute. Det vart lekemannssamling, sidan presten Eriksen som skulle hatt gudstenesta ikkje var med på krinsmøtet på grunn av sjukdom. Nordstrandens Ungdomslag song ved kyrkja, og så bar det «heimatt» under faner og flagg. Der song Rands Ungdomsforeining, rekneskapen vart lesen, og nye foredrag og diskusjonar følgde. Til konklusjon fortel referenten at krinssamlinga var vel-

LYSE

Breimskunstnar med stor utstilling i Sinsen kirke – Publikum blir medskaparar av meinings

TEKST: ARVID JORDANGER
BILLETEKSTAR: AUD MARIT SKARREBO HOLMEN

Kyrkjebladet og Sinsen kirke i Oslo har ein ting til felles. Dei kan begge feire 50-årsjubileum i år. I samband med jubileet til Sinsen kirke fekk biletkunstnaren Aud Marit Skarrebo Holmen i oppdrag å lage ei kunstutstilling, i og utanfor kyrkja.

Aud Marit bur i Hovden i Breim saman med ektemannen Tore Myklebust og dottera Lea Kristine. Vi tenkjer at sambygdingar og innbyggjarar i kulturkommunen Gloppen gjerne vil bli betre kjende med denne kunstnaren og kunsten hennar. Difor bad vi om å få ein prat med henne.

– Kan du fortelje litt om bakgrunnen din som kunstnar?

– Eg er oppvachsen på ein gard i Vestfold. Frå tidlege barneår har eg likt å teikne, måle og å lage ting. Å uttrykkje meg med ord har også vore naturleg for meg, og noko eg gjerne har brukt tid til. Eg har utdanning frå grafisk formgjeving på vidaregåande skule og har gått to år på Asker kunstskole. Eg er utdanna biletkunstnar

gjennom fem år ved Kunstakademiet ved Kunsthøgskolen i Bergen, no Fakultet for kunst, musikk og design ved Universitetet i Bergen. Eg har også praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) frå Høgskolen i Bergen.

– Når ein tenkjer på visuell kunst, vil nok mange forbinde det med bilete (måleri, akvarellar, grafikk osv.) og skulpturar. Kva vil du seie særmerkjer din kunst?

– Ordkunst eller tekstbasert kunst er eit fagområde innanfor biletkunst eller visuell kunst. Allereie i 1996, medan eg gjekk på Asker kunstskole, begynte eg å plassere ord i eigne måleri, assemblage (ein type tredimensjonal collage, dvs. ein moderne skulptur som er sett saman av ulike materialar

eller gjenstandar), grafikk, objekt og installasjonar. Eg tok til å utfordre det naturalistiske som eg tidlegare hadde vore svært oppteken av, og begynte å skape meir konseptuelle kunstverk. Eg var heldig å ha Morten Krohg som lærar og rådgjevar det siste året i Asker.

Eg ynskjer å gje ord ei visuell uttale gjennom materialval, storleiksforhold, synlegheit, plassering og kontekst/samanheng. Så vel eg teknikk ut frå kva eg vil seie, kvar og til kven. Stader, kontekstar og plasseringar har blitt stadig viktigare for meg. Eg jobbar no mykje med stadrelaterete installasjonar, både innandørs og utandørs. Men eg arbeider også parallelt med objekt, assemblage og måleri med og utan ord.

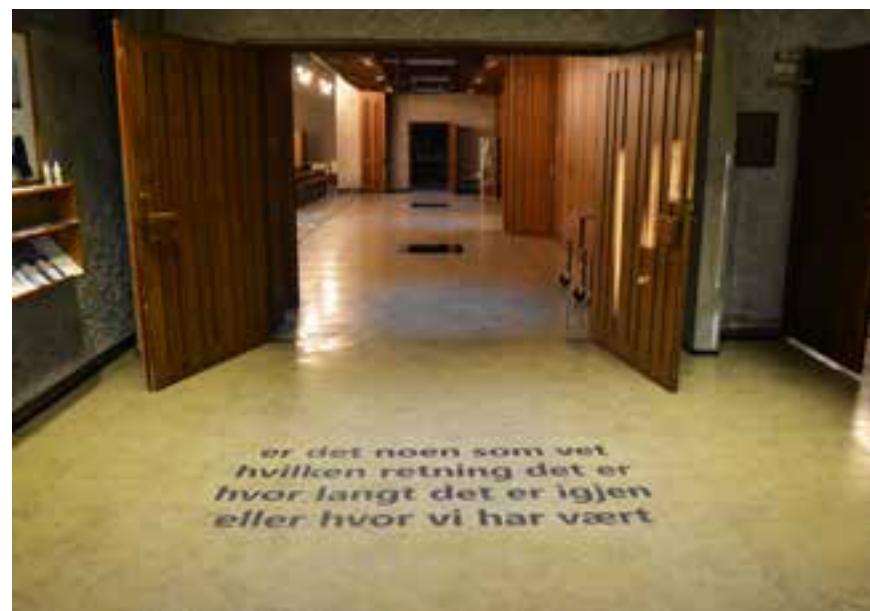
Installasjon «LY_SE», utanpå Sinsen kirke. Bokstavene S og E er dekka med kvit refleksfolie. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«DET FORUNDERLIGE», tekst i betongen i nytt amfi ute ved kyrkja. Når amfiet er ferdig, skal bokstavane vere tomrom i betongen. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«OMSORG», installasjon i kyrkjerommet, med bokstavar laga av gipsbandsje. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«Er det noen som vet», tekstinstallasjon på golvet i våpenhuset. Innafor kan ein sjå installasjonen «GJENNOM SPEILING», som tek i bruk to lys-sjakter/takvindauge med speglflater på golvet under. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

– Er det mange som dyrkar denne forma for biletkunst?

– Det er nokre internasjonale kunstnarar som har inspirert meg, for eksempel Jenny Holzer, Barbara Kruger, Lawrence Weiner og Joseph Kosuth. Desse jobbar mest tekstbasert og med ord i sin biletkunst. Eg blir også inspirert av annan samtidskunst, politikk, filosofi og litteratur. Der er enkelte nor-

ske biletkunstnarar som også arbeider blant anna med ordkunst og tekstbasert kunst.

– I kunsten din arbeider du med ord og setningar. Korleis finn du fram til dette?

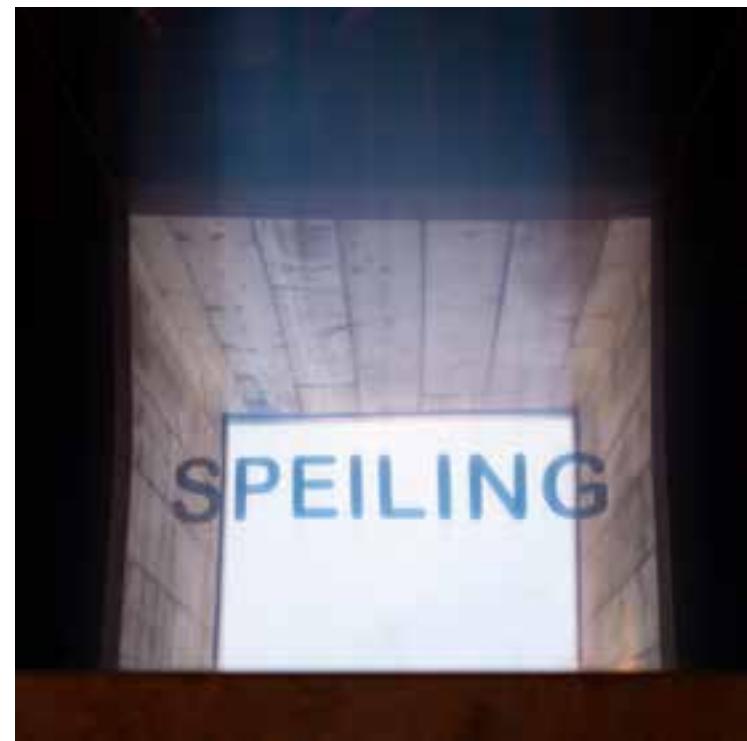
– Eg skriv dei tekstbitane og aforismane eg brukar i kunstverka mine sjølv. Det kan vere at eg skriv nye tekstar til ein bestemt stad. Andre

gonger går eg i tekstarkivet mitt og finn ord og tekstbitar som eg tenkjer vil passe til denne konteksten eller staden. Kanskje blir det runder med omskrivingar før orda seier det eg vil uttrykke i dette verket, gjennom materialval og plassering.

– Du har vore med på fleire store prosjekt før du laga utstillinga i Sinsen kirke. Kan du fortelje litt om det?

«SPEILING», del av installasjon, her plexiglas med ord i speglfolie under eine takvindaugen. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

Spegling av «SPEILING» i blank stålplate på golvet under takvindaugen. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«Når timene sammes», klebefolie på kyrkjebenk. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«Om noe», tekinstallasjon med frozen klebefolie på vindauge i menighetssalen. Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

– Både kunstprosjektet ORD OG STED i Skjolden og boka ORD OG STED har eg vore initiativtakar til og prosjektleiar for. Det starta med eit ynskje om å lage eit kunstprosjekt i Sogn og Fjordane inspirert av filosofien og livet til den austerrikske filosofen Ludwig Wittgenstein. Skjolden vart ein naturleg stad, sidan Wittgenstein skreiv fleire av sine viktigaste

filosofiske tekstar nettopp der. Eg inviterte med biletkunstkollega Karen Helga Maurstig som med-organisator, medkurator og seinare medredaktør. Vi inviterte med fem andre bilet-kunstnarar til også å lage nye stadrelaterte ord-kunstverk ute i Skjolden sommaren 2019. Boka er både ein dokumentasjon av prosjektet og kunstverka, seier litt om ord-kunst i bilet-

kunsten, har samandrag av foredrag frå seminaret, og ein kunsthistorikar sine tekstar om verka knytte opp mot Ludwig Wittgenstein. Boka er rikt illustrert, og vi håpar at den kan vere til ettertanke. Det er skrive lite på norsk om ord og stad i biletkunst. Sommaren 2021 fekk eg delta på Kjerringøy Land Art Biennale. Det var spennande å lage ordkunst av, i og med natur,

«Skriften på veggen», lysprosjekjon med gobolampe på betongvegg i kyrkjerommet. Foto: Rebekka Litland.

og flott å få knyte nye kontaktar med nasjonale og internasjonale bilet-kunstkollegaer.

– Kva er bakgrunnen for at du fekk oppgåva med kunstprosjektet i Sinsen kirke?

– Sokneprest i Sinsen kirke, Ole Andreas Holen, tok kontakt med meg hausten 2020 og lurté på om eg kunne vere interessert i å lage eit kunstprosjekt/utstilling i samband med at kyrkja skulle feire 50-årsjubileum i november 2021. Han hadde sett nettsida mi og syntest at slike kunstverk kunne passe til staden og høvet. Det vart ik-

kje lagt nokre føringar for tema eller innhald i kunstverka, men det var eit ynskje om kunstverk både innandørs og utandørs. Og det har det blitt. Titelen på kunstprosjektet, REFLEKSJONER, spelar både på innhald og materialval.

– Korleis ynskjer du at dei som vitjar utstillinga di, fastbuande og tilreisande, skal oppleve kunsten din? Kva er viktig for deg at dei tek med seg vidare?

– Alle vil oppleve kunsten og ordna på sin måte og tolke dei ut frå eiga erfaring og situasjon. Eg har teke mine

val med tanke på materialar, plassering, fargar osv. Men det kan vere mange måtar å tolke kunsten på. Publikum blir medskaparar av meaning.

– Kva er det spesielle med å lage kunstutstilling i ei kyrkje, samanlikna med andre arenaer?

– Eit kyrkjebygg er lada med tradisjonar, kultur og sedvanar. Alt ein ser i eit kyrkjebygg vil bli lese og tolka ut frå denne konteksten. Eg har ynskt å la kunstverka bli integrerte i interiøret. Mange av tekstane er lite synlege, ein må leite etter dei, eller ein kan plutselig få auge på ei setning i frosen

«Kanskje», tekst i klebefolie på kyrkjebenk langs ein vegg.

Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

«Å kle», tekst i froset klebefolie på veggspegl i sakristiet.

Foto: Aud Marit Skarrebo Holmen.

Kunstnar Aud Marit Skarrebo Holmen.

klebefolie på eit vindauge når ein skal sjå ut, som spegelbilete i ein spegel, eller på kanten av ein kyrkjebenk. Tematisk arbeider eg ofte med eksistensielle tema uansett kontekst.

– I kunsten din har du arbeidd både med eigne prosjekt og fellesprosjekt. Kva likar du best, eller er det slik at dei utfyller kvarandre?

– Eg likar begge delar. Eg har no vorte invitert av ein biletkunstkollega og filosof til å vere med å utvikle eit fellesprosjekt (biletkunst) i Bergen i 2023, ORDBILDER. Dette er tenkt linka til Wittgenstein-arkivet ved Uni-

versitetet i Bergen. Eg har også solo-prosjekt på gang.

– Du er også lærar for elevar i kulturskulen, både i Gloppen og Bremanger, der de budde før. Kvifor er det viktig for barn og unge å få oppleve bildande kunst, og sjølv skape slik kunst?

– Det er viktig for barn og unge å finne måtar å uttrykkje seg på. Nokon gjer det gjennom teater, film, musikk og ord. For andre er det fint å kunne uttrykkje seg gjennom strek, fargar og former, i bilete, teikning, måleri, skulptur og grafikk. Elevane får opplæring i mange ulike teknikkar i alle

dese fagområda i visuell kunst i kulturskulane. Eg synest det er kjekt å undervise. Eg har tidlegare også undervist i kulturskulane i Bergen, Meland og Sunnfjord.

Vi takkar for praten, og ynskjer lukke til med pågående og nye kunstprosjekt.

Udstillinga i Sinsen kirke vert ståande fram til 1. mars neste år, og er heilt sikkert verd eit besøk om vi er i det området. Du kan også lese meir på nettsida til Aud Marit: amsholmen.no

Biskop i Oslo, Kari Veiteberg. Foto: Hege Flo Øfstaas/Bispemøtet

Biskopen ser på kunst

Oslo biskop Kari Veiteberg var sjølvsagt sentral i markeringa av Sinsen kirke sitt 50-årsjubileum. At utstillinga til Aud Marit gjorde inntrykk også på henne, viser denne teksten som ho la ut på Facebook-sida si 8. november:

«Tro» står det. Men kvar bokstav er laga av «tvil». Ute har kunstnaren med store bokstavar sett opp dei fire bokstavane LY SE, med mellomrom altså, slik at det blir Ly og Se, begge meiningsfulle ord i seg sjølv. Kyrkja skal vere eit ly for menneske og vi skal sjå kvarandre og også kunne oppleve

å bli sett av Gud. Saman dannar dei fire bokstavane ordet Lyse. I går fekk eg vere med på jubileumsgudstene- te Sinsen kirke 50 år, og der møtte eg også kunstprosjektet REFLEKSJONER til Aud Marit Skarrebo. Ho har brukt heile bygget! Både ute og inne vil ein oppdage små og store bok-

stavar, ord og setningar. Som del av kunstprosjektet er eitt permanent kunstverk i det nye uteamfiet, få med orda der! Utstillinga kan opplevast i kyrkjas opningstid søndag og onsdag fram til 1. mars 2022. LY SE kan du sjå utanfrå heile døgnet.

Harald Oskar Sohlberg «Efter snestorm, Lillegaten Røros» (1903)

Asbjørgs klipp er henta fra Johan Falkberget: «Der stenene taler», 1933.

Bergmannens jul for 300 år siden

De fattige gruvgesellene bodde spredt på sine små bersrom (bergmannsplasser) milelangt inne mellom fjellene. Lille julafoten dro de til Bergstaden for å hente mel, fisk og gryn i kåppårverkets provianthus. I ølkippene og kroen kjøptes julebrennen nevinet. Alt ble å bære i en skinsekke – gående på lange og tunge bjørkeski uten bindinger. Til det kom så de dårlige og upraktiske klær – stort verre kunne det ikke være å gå i krigen.

Bergmannens kvinne forsto den kunst å lage jul i den vesle røststuguen. Hun sandskurte og vasket så den sto der gullende ren; grønt enerbar strødde hun på golvet «i Jomfru Marias namn». En slags Mariadyrkelse hadde vi langt opp i 1800-tallet. Tjærekorset over dørene fikk et nytt fingerstrøk – underlig nok til vern mot Lesbit Nypan. Hun ble anklaget for trolddom av den viden berømte retts-

lærde Ove Bjelke til Østråt og brent i Trøndelag i 1670-årene. Åsgårdssrei og liknende voldsomheter kjente de ikke til. Nissen eksisterte heller neppe i annen form enn «en alminnelig underjording – men lei og ufordragelig nok å ha rekende i uthusene». Ovn fantes ikke – bare en skorsten som det brennte på nesten hele døgnet. Et par hjemmestøpte julelys sto og blaflat og røk i en lysklyp stukket inn i en veggspunge. Julekveldskosten var – og er vedvarende – lutefisk og risengrynsuppe. Den skikken kom sannsynligvis fra Jämtland. Hvorvidt juleevangeliet ble lest er et stort spørsmål. Bibelen hadde ytterst få sett. Derimot eiet de fleste en fra tysk oversatt postill med uhørt lange og bortimot ukristelige prekener – og som husfaren leste eller nærmest stavet høgt og monoton. Julesalmen sang de sammen før og etter postillesningen. I salmesangen la de alle sine religiøse kjensler. De sang sikkert vakkert og underlig. Barna ble strengt tilholdt å lese bord- og kveldsbønner – mens far og mor foldet andektig hendene sine. Julemorgen dro mennene og de voksne sønner og

døtre – også unge bergmenns hustruer – den to mil lange veg på ski til Bergstadens kirke der de satt og frøs og hørte timelange juleprekener full av uforståelig teologi.

(...)

De første juletre i fjellene kom først i 1850-årene og var en ungbjørk – staset opp med klippet pyntepapir og noen få tente talglys. Og gavene – rosin- og brunsukkerstruter – hengtes på grenene. En mannsalder senere fikk vi julegranen – hentet langveis fra og kostet mange penger.

(...)

Ingen vet det – men det er altså ikke helt umulig at julen i bergsamfunnet på Kjølen for 300 år siden likevel hadde en sterkt kristelig betydning og spilte en større rolle i sjelelivet enn den gjør i vår tid. De trodde uten tvil og anfektelser på den lille kristendoms-kunnskapen de hadde fått gjennom forestavning av løpedegnen og under visitasene i kirken – enda disse til dels ytret seg som tredjegradsforhør. At den menneskelige medfølelse og moralen i det hele tatt har stått høgt kan det ikke være tvil om.

Også dyrene burde få sin jul. Før høgtiden ringtes inn og klokkene komet fra Bergstadens kirketårn måtte rype og storfuglsnarer, rovdrysakser og fuglefeller være gjort i ustand – for den kvelden Jesus Kristus kom til verden skulle det være «fred på jorden». Jeg er klar over at andre steder i landet rådde også den vakre skikken – men her kosten var så knapp og sulten satt som usynlig og ubuden gjest ved bordet året rundt kunne det være fristende å få en rystek i pannen en av juledagene. Neppe noen lover overholdes så strengt som de uskrevne. Av dem er det mange i bergmannssamfunnet på Kjølen.

JULEKRYSSORD

Bjarte Almenning		EMBALLER-INGA MAGE	SONG	KROPPS-ØVING SJUKDOM	FUGLAR	OPPHAV KNAUS	SVART-SJUKE	GRUNN-STOFF STOFF	SVIK TONE	SIKRINGS-TILTAK		PAFF GREP	TO LIKE JENTE-NAMN	
SJUKDOM FLÅKIEFTA 100														
INSTRUM. MAT- RETEN				IT. BYDEL MED KIEND BRU					UFARLEG PLANTANE					TALORD ELEGANTE
BYGNING NAMN		ROPT (bokm.) SVOVEL								DET NYE TESTAMENTET FRØ		ENG. GUTE-NAMN MENN		BYGD PÅ NORDMØRE INTERJ.
		PREP. JENTE-NAMN		GIFT					FIRMA INTERJ.					
					TONN	MELLOM-ROMMA IHYEN								
				UTFØRLEGE								SIØ-FUGLANE		
PREP.	→	TALORD		VEKK TREFF		DATA- SELSKAP PUGAR				PARTI	→	SØLV 500		PERS. PRON.
					LAND	FRAMLEIS	PREP.		REKNE-STYKKA	→				
SETTE PÅ STAUR		GRØFTA							TIL DØMES SVOVEL			PLANTEDEL		
SMÅTINGA		LAWREN- SIUM MÅLSKÄR- ARANE		NOTE	BY I DANMARK PUND									
									SØR-EUROPE-AREN	→				
KNOCK-OUT		PARTI		GODS PRIS					GUTE-NAMN	↓				
KILO- AMPERE FORMA GRIP		RIM SLAM		DEI ER UTAN TARA		ERBIUM	MORALSK FJELLOPP							
									MATRETT		ELV			
					VALUTA BELEGG						NEDER- LAND SIFFER			
FASTSETTE MASSE				AMBOLT EUROPEISK			GAV LYD					UFYSELEGE	↓	ENG. JENTE-NAMN PREP. FUGL ÆTT
				TONE HODYR			MYNT	VIFT DAMP					↓	GUD
FORSTÅ KILOMETER IDERIK	KURIO- SITET	ØY I TRØNDE- LAG GULL												
					PLANTE									
					1000 LIVD		FLATE YTTRIUM				VOKAL	MIDDLE- EUROPEISK TID STRIDI		STRI FOTBALL- KLUBB
BREIFLABB BOKMÅL GRUSRYGG		MASSERER		REISKAP SVIMMEL								DAMPSKIP		PLATE
									RADON	VAGG		GRUNN- STOFF HYDROGEN		INTERJ. (gml. utr.) KRYPTÉR!
FISKE- REISKAP KVEIKE				TERG KONJ.					ADELEN TONE					
INSEKT		HÅLKE		KVINNER								SPORTSBIL		TRE
							KRYPTDYR							PREP. SPANIA

	PAR-TIKLANE		GJEV BELEGG GJERE MIUK		LÆRE		SKRAPE EIM KONJ.		MILJØ- TILTAKET ANLEDDA		SKRÅNING SILA	NORGES AUTOMOBIL FORBUND		LAUSPRAT	FIRMA TRE	AUTO- VERN
					FÅR VI FRÅ GEITA FILLETE											
	ÅRE					EURO	TO LIKE TESKEI			NOTE ELV		ASKET KVISE				
	TENKJER I SLETT HUMØR					UNGKAR ETAT						TIDS- ROMMET ELEV				RYGGSEKK
	SIDE BLIR VAR		GENERAL ELECTRIC BYTTE		MUSIKAL PLAGA AV SJUKD.							GIFTIG VÆSKE				
		500	BOK AV ERLEND LOE	PREP. HÄLKE	EIGEDOMS- PRON. TIDSPUNKT			GRAM	ENERGISK SERE- MONIANE			TO LIKE TALORD		RO BIB. NAMN		
												TRELAST NEON				
												FØLER FAG- PERSONEN				
									STRØK I OSLO		SJUKDOM	50 JENTE- NAMN		GRØNSKE		
					TROE PLAGG SUS	GRUNNANE RØYS							FLUOR PUND		EMBETS- MANN	
							DRIKK									
							RØSLEG INDRE- MISIONEN									
					REISKAP	FINSK ARTIST ELV				LOGA- RITME			SUBJUNK- SJON LISTIG			
					RETTESNOR SPEL PUGGA				NEKTING ORG- NISASJON				FASE			
											ELEKTRO- NIKK- MERKE	HARMO- NIEN	GUTE- NAMN DAGSAVIS			
	PERIODE	KRØTER	GRYPE VASS- RENNE		YTRA		MYNT MELKE- PRODUKT									
													SKRÅNING ER TALA VÅRE			
			OKSYGEN HØVEL		TØYS	HJARTELEG	HALDE BØN SEINKA		DET NYE TESTA- MENTET		50 BLODTYPE	ER TILTENKT FUGL REISKAPANE				
		JOULE STOFF	SEREMONI 1500				POPULÆR 4			BAK MIS- DANNING						
	TEVLING- ANE LAUVTRE										SLOVENSK ELV MERKE					
MEKTIG FLUOR				INTERJ.	DAGSAVIS		HASTAR						STOFF			DANSK- NORSK VOKAL
					DVS DYR		PRONOMEN		RÅDERETT MEISTER- SKAP				NEDBØR			
DEN BOKSTAV- RETTE UTTALEN													STAV 5			NEWTON
		ARBEID														

Interiør frå Gamle Gimmestad kyrkje, mot koret. Petter Eide 1990.

Kyrkjerommet i kunsten

TEKST: ASLAUG NESJE BJØRLO

FOTO: STÅLE FITJE

Kunst i adventstida – kva kunne då høve å trekkje fram? Eg har valt to kunstverk av Petter Eide (1925–2018). Begge har vore med på Distriktsutstillinga i Sogn og Fjordane, det eine i 1991 og det andre i 1993.

Måleriet frå 1990, med interiør fram mot koret, måler 68 cm (høgd) x 98.5 cm (lengd), inkludert ramme. Måleriet frå 1993, der ein ser interiøret mot utgangen, måler 78 cm (høgd) x 100 cm (lengd), inkludert ramme. Begge måleria har rammer frå gamle dører og ei smal gullist. Rammene er

slitne og har sine originale fargar, og innramminga er å sjå på som ein del av kunstverka. Det første er måla på treplate og det andre på ei trefiberplate. Dette er to oljemåleri som er måla med pensel og palettkniv. Han brukar mange fargar, grønt, raudt, blått, gull og grått, fint avpassa. Måleria er i Pettertunet si eige.

Eg tykte desse bileta passa godt i år, sidan Gamle Gimmestad kyrkje no er sett i stand utvendig, og dette arbeidet vart fullført i år.

Kanskje kjenner du til Bernt Tunold

sitt interiørbilete frå Gamle Gimmestad kyrkje. Det er no i Gloppe Kunstlag si eige og heng i dag i Gloppe heradshus. Der kan du gå innom i opningstida og sjå ein stor del av den flotte samlinga Kunstlaget eig.

Eg har vore heldig å få eit godt innblikk i Petter Eide sin produksjon siste par åra, og etter kvart kjem mange av bileta på utstilling i Pettertunet. I dag er dei fleste lagra, medan huset vert oppgradert og klart.

Petter var ein folkekjær kunstnar, og mange har sikra seg eit bilet av dei

Interiør fra Gamle Gimmestad kyrkje, vestover mot inngangen. Petter Eide 1993.

som har vore/er for sal. Han hadde ein svært stor produksjon, og måla heile livet.

Eg tek fram desse måleria fordi dei både er måleri og ein dokumentasjon av kyrkleinteriør. Mange er innom kyrkje- ne no i førjulstida. Ein tenkjer kanskje ikkje over at kyrkjene også er kulturbrygg og nokon av dei mest påkosta og gjen- nomarbeidde bygga i kommunen.

Neste gong du er innom kyrkja, enten det er Sandane kyrkje, Vereide kyrkje, Hyen kyrkje, Breim kyrkje eller Gimmestad kyrkje eller gamle Gimme- stad kyrkje, ta deg tid å sjå på bygget både ute og inne. Sjå på arkitekturen, materialbruken, måleri, møblar, alter-

tavler, lysekroner, fargebruk og dekor.

Ta deg tid til å reflektere omkring det som er i kyrkjerommet du sit i. Sjå på detaljar, nyt musikken og songen enten du lyttar eller er med sjølv. Det vert gjerne sagt ord du tenkjer over, og kanskje treffer du kjende og får tid til ein prat.

Når du går heim, har du vore på ei kunst-, design- og arkitekturutstilling, i tillegg til det arrangementet du har delteke på.

God førjulstid, og oppsök opplevin- gar som gir deg påfyll i mørketida!

Dersom du vil vite meir om Petter- tunet, kontakt Ståle Fitje eller Aslaug Nesje Bjørlo.

Engel frå den gamle Breimskyrkja. Motiv funne på gjenbruksmaterial frå kyrkja brukt under bygging av Breim heradshus.

O S T E R

Med Hammer til Hammaren

AV ARNE EIKENES

Visste du at diktet «Dar kjem dampen» vart skrive av døveprest Ragnvald Hammer? Diktet er ein hyllest til rutebåten «Oster», som gjekk i rute mellom Osterfjorden og Bergen.

«Dar kjem dampen» var ein gjen-gangar på radioen i mange år. Kanskje forbind du diktet med Ivar Medaas? Han skal sjølv sagt ha sin del av æra for at songen vart så kjend og mykje nytt. For det var Medaas som skreiv den fengande melodien, men diktet, skrive på strilemål, er Ragnvald Hammer sitt verk.

Ragnvald Hammer var son til Josef og Torbjørg Hammer. Josef kom fra Hammaren i Gloppe. Ragnvald vart fødd i 1913 i Lardal i Vestfold og døyde i Bergen i 1987. Han utdanna seg til prest, vart teologisk kandidat i 1942 og arbeidde det meste av det yrkesaktive livet som døveprest. Frå 1956 til han gjekk av med pensjon i 1980 var han døveprest for Vestenfjeldske distrikt, frå Rogaland til Møre og Romsdal, med bustad i Bergen.

Hammer gjorde ein stor innsats for dei døve gjennom den lange tenesta si som døveprest. Han var i mange høve like mykje sosialarbeidar som prest. Både i Oslo og Bergen starta han misjonsforeining for døve. I 1956 skipa han eit sommarstemne for døvblinde, som sidan har vore arrangert kvart år, bortsett frå dei siste to åra – i pandemitida. Med stemnet som grunnlag oppretta dei døvblinde sin eigen inter-

esseorganisasjon, «Foreningen Norges døvblinde», i 1957 (for meir opplysningsar om foreininga, sjå <http://fnbd.no>). Han var oppteken av at døve skulle leve mindre isolerte og utarbeide mellom anna eit hefte i teiknspråk for høyrande som ønskte betre kontakt med døve. I 1963 laga Hammer den første ordboka for døve i Noreg.

Diktet «Dar kjem dampen» er ikkje det einaste Ragnvald Hammer skreiv. Både dikt og salmar skrivne av han vart publiserte i lokalpressa. Men det

er nok diktet om dampen som står att som det mest kjende.

Ragnvald Hammer var æresmedlem i «Bergen Døveforening» og i «Foreningen Norges døvblinde». Han fekk Kongens fortjenestemedalje i gull i 1981.

JOSEF HAMMER

Heilt mot vest i Gloppe kommune, mot neverande Bremanger kommune, ligg garden Hammaren. Der vart far til Ragnvald, Josef Hammer, fødd den 15. august 1879. Foreldra var plassefolk på det brattlendte vesle gardsbruket. Far hans, Steffen, døyde alt i 1892, då Josef var 13 år gammal, og framtida kunne ikkje sjå lys ut for mor Ingeborg og barneflokken.

Josef var den yngste i syskenflokken. Han må ha hatt uvanleg god driv i seg og ønskte seg ut i verda for å skaffe seg kunnskap og utdanning. Utgangspunktet var sjølv sagt ikkje det beste. Han var utan midlar sjølv, og det er grunn til å tru at heller ikkje andre i familien kunne hjelpe. Soknepresten i Gloppe, A.R. Borch, må ha sett at her var ein kar som burde få gå på skule. Han såg også at Josef trong støtte og hjelp. Borch følgde opp og skreiv følgjande tilråding for Josef til «Stordøens seminarium»:

Ragnvald Hammer, son til Josef og Torbjørg, gjorde ein banebrytande innsats for døve og døvblinde i landet vårt. Foto utlånt av familien.

Josef og Torbjørg. Bildet er teke i samband med gullbryllaupet deira i 1953. Josef døyde i 1956, Torbjørg i 1958. Foto utlånt av familien.

Tore Madsen (til venstre) og Olav Digernes om bord i «Best 1» på veg til Hammaren. «Best 1» med kompaniflagget til Fylkesbaatane i masta. Foto: Harald Kaasa Hammer.

Josef, Søn af Pladsmand Steffen Gabrielsen Hammer Vereides Sogn og Hustru Ingeborg Josefsdatter, er efter Gloppen Præstegjelds Ministerialbog født og døbt respektive den 15de – femtende – August og den 14 – fjortende – September 1879 – attenhundrede og ni og sytti – og konfirmeret i sin Daabs Pagt den 7 – syvende – Oktober 1894 – attenhundre og fire og nitti med Vidnesbyrd "Mellem meget og udmerket godt". Han har senere gjennemgaaet den fornødne Forskole for Optagelse paa Seminarium og har nu meldt sig til Optagelsesprøve ved Stordøens Seminarium med Tanke og Önske om i heldigt Fald ved Samme at gjennomgaae et fuldstændigt Kursus. Hans Forældre, af hvem Faderen for flere Aar siden er død, have altid siddet smaat i det og kan derfor visselig fra Hjemmet af ingen Hjælp til at bestride Ud-gifterne ved Opholdet paa Seminaret paaregnes, ligesom det ogsaa siger sig selv, at den unge Mand efter som Alder i saa Henseende ingen Midler har; de maa nok reises ad anden Vei. Som Omstændighederne ere agter han i Anledningen at ansöge om Friplads og senere Stipendium. Undertegnede kan ikke skjönne Andet, end at han i saa Henseende baade efter Forhold

og Leilighed særlig maa egne sig til at komme i Betragtning og anbefaler ham derfor dertil paa det Bedste
Gloppen Præstegaard 19d August
1898

A R Borch Sognepræst til Gloppen Lovbestemt Betaling Kr 1.00 er en Krone d. S.

I ettertid undrar familien seg på kven som hjelpte Josef. Han fekk friplass ved «seminariet» på Stord, men han trong også midlar til livsopphald. Korleis det enn gjekk til – han fekk si lærarutdanning, gifte seg med Torbjørg, fødd Lønningdal, og vart lærar, først i Svarstad i Vestfold, og frå 1919 lærar og klokkar i Hamre på Osterøya, nord for Bergen.

Vi som har hatt heilt andre mogelegheiter til å skaffe oss ei utdanning, mellom anna ved hjelp av Statens lännekasse, må berre bøye oss i støvet for menneske som Josef Hammer, som frå fattige og enkle kår tok seg fram slik han gjorde, først på 1900-talet.

MED HAMMER TIL HAMMAREN - EIN TELEFON TIL GLOPPEN KOMMUNE

Ein vårdag i 2011 sat artikkelforfataren og passa sentralbordet på heidashuset i Gloppen. Då kom det inn

ein telefon der innringjaren spurde om eg kjende til nokon i Gloppen som kunne skysse han sjølv og 2–3 andre til Hammaren ein gong den same sommaren. Eg meiner eg sa til han at no hadde han i overkant hellet med seg, for denne skyssen kunne eg stå for, om det kunne gjerast ein dag eg ikkje var på arbeid. Slik gjekk det til at eg kom til å skysse etterkomrarar etter Josef og Ragnvald Hammer til Hammaren den 25. juli 2011. I følgjet var son til Ragnvald, Harald Kaasa Hammer, kona hans Venja og Olav Digernes, som var gift med Turi, Harald si søster. Turi døydde i 2009. Tore Madsen var også med i reisefølgjet. Han vaks opp hos slektningar av Ragnvald og er no busett i Stavang nær Florø.

På Hammaren hadde dei avtale med ein av dei dåverande eigarane, Tom Jensen, om å få kome på besøk. Jensen viste dei rundt, og dei hadde ein stor dag der dei fekk sjå bygningane og fekk kjenne på landskapet der formødrrene og forfedrane hadde levd og hatt sitt daglege strev for livsopphaldet.

Hammaren er eit brattlendt bruk med lite innmark. Mykje av foret til dyra måtte hentast i utmarka. Det var nok ikkje uvanleg i tida rundt førre hundrearsskifte, men det var

Hammaren, sett frå sjøen. Foto: Harald Kaasa Hammer.

«Hammaren – der ingen skulle tru at nokon kunne bu», har Harald Kaasa Hammer kalla dette bildet. At dette i si tid kanskje var den beste slåttemarka på Hammaren, seier sitt om kor utfordrande gardsdrifta her måtte vere. Foto: Harald Kaasa Hammer.

Harald og Venja. Foto utlånt av familien.

Tore Madsen i tunet på Hammaren. Foto: Harald Kaasa Hammer.

langt mellom dei gode slåttehyllene i det bratte og steinete landskapet på Hammaren. Vedaskogen var nok til god hjelp, og frå sjøen kunne dei skaf fe seg fisk. Likevel, livet på Hammaren må ha vore svært strevsamt. Det sei er kanskje sitt at dei siste fastbuande selde og flytte frå Hammaren midt på 1920-talet, medan dei som budde på grannebruka/gardane vart verande.

Harald Kaasa Hammer, son til Ragnvald, som tok telefonen til heradshuset og som leia «ekspedisjonen», hadde i 2011 avslutta tenesta si som prest etter 34 år. Dei siste 12 åra var han kapellan og seinare sokne-prest i Teie menighet på Nøtterøy. Han har i tillegg vore aktiv som skribent og føredragshaldar, og særleg har han gjort mykje med tilrettelegging av teologisk stoff på nettet – sjå www.tekstboken.no.

Harald Kaasa Hammer.
Foto utlånt av familien.

Gutane ferdige med dramatiseringa av "Den miskunnsame samaritanen".

Laurdag 20.–søndag 21. november

Lys vakne sjetteklassingar vart husvarme i Breim kyrkje

TEKST: ARVID JORDANGER

Også sjetteklassingane i Breim takka ja til å vere med på Lys Vaken, eit tiltak som vert gjennomført i kyrkje-lydane rundt om i heile landet. Det handlar ikkje om at ein skal vere vakne heile natta, men at ein skal vere vakne for det som skjer rundt oss og i oss. Vi skal vere vakne for kvarandre, for Gud og for oss sjølve. Dette er eit av dei trusopplæringstiltaka som kyrkjelydane står bak.

I Breim hadde kyrkjelydspedagog

Simona Fraas Johnsen, barne- og ungdomsarbeidar Malin Mølmesdal Aaberg og sokneprest Tore Myklebust god hjelp av foreldre og konfirmantar denne helga.

AKTIVITETAR INNE OG UTE

I femtida laurdag samlast Lys Vaken-gjengen, sitjande på golvet framme i midtgangen i kyrkja. Programmet for helga vart gjennomgått. Det skulle vere leik og song, temasamlin-

gar, konkurransar, verkstad, pizza og pause, bollar og kakao og overnatting i kyrkjerommet. Og ikkje minst skulle gudstenesta søndag førebuast, med song og dramatisering. Å vere i kyrkja si ei heil helg gjer at ein blir kjend med alt som er der. Barna fekk studere ny og gammal altertavle på nært hold og gjere seg kjende med tinga frå gamlekyrkja som vi også finn der. Så er det viktig for samhaldet, dette å henge saman med vener. Vi trur at ei slik helg

Lys Vaken-gjengen klar for resesjon etter godt utført teneste.

i kyrkja vil gje barna gode minne som dei tek med seg vidare, og tenkjer:— Kyrkja, den hører også meg til!

GUDSTENESTE

Teksten for preika var forteljinga om den miskunnsame samaritanen (Luk 10,25-37). Etter at teksten var lesen, dramatiserte barna denne. Først framførte jentene det slik som det er fortalt om i Bibelen. Så var det gutane sin tur, og vi fekk møte forteljinga tilpassa vår tid. Framføringane viste tydeleg at om tidene og orda vi brukar for å beskrive dei ulike fenomena forandrar seg, så er menneska dei same. Dette var eit godt utgangspunkt for preika til soknepresten, som oppmøda alle om å vere gode medmenneske og gjere vårt for å inkludere alle i fellesskapet. Høveleg nok vart salmen «Til kjærleik Gud oss skapte» (NS nr. 170) sungen etterpå.

Sjetteklassingane opna og avslutta gudstenesta med korsong. Kantor Dorothee Raschwitz akkompagnerte med spenstig orgelspel.

KONFIRMANTAR SOM MEDHJELPARAR

To frå årets konfirmantkull, Victoria Celestine Kollbotn og Oda Grov Ryland, var medhjelparar denne helga. Konfirmantane kan velje mellom ulike grupper, i tillegg til å vere med på den felles konfirmantførebuinga. Vi fekk ein prat med dei etter gudstenesta og spurde dei kvifor dei hadde valt leiargruppa.

– Då vi sjølve var sjetteklassingar og med på Lys Vaken-samlinga hadde dei også konfirmantar med som leiatar, og vi syntest det måtte vere ei kjekk oppgåve.

– Kva har de vore med på denne helga?

– Laurdags kvelden var vi med på uteaktivitetar. Barna gjekk ei løype der det var sett opp 50 spørsmål av ulikt slag. Vi var med på å organisere dette, og samla inn svara når dei hadde gått runda. Vi las også tekstar under gudstenesta.

– Korleis var det å vere saman med barna?

– Det var ein fin gjeng, men dei kunne av og til vere litt øsne. Vi trur at dei tykte det var kjekt å prate med oss, og vi med dei. Så var vi med når dei øvde på songar og dramatisering som dei skulle framføre på gudstenesta søndag.

– Var de tilfredse med frammøtet under gudstenesta?

– Dei fleste som var i kyrkja var forldre og søsknen til sjetteklassingane. Vi trur at mange fleire ville ha hatt glede av å vere med denne dagen.

Lag julehefte om JUL PÅ MUSEVIS

På dei to neste sidene finn du ei lita forteljing om den første julekvelden slik ei mus fekk oppleve det! Du blir nok litt forvirra av at rekkefølgja på bilda er feil. Viss du ser etter, finn du eit sidetal på kvar side. Men du kan lage ditt eige julehefte om denne musa, om du gjer slik:

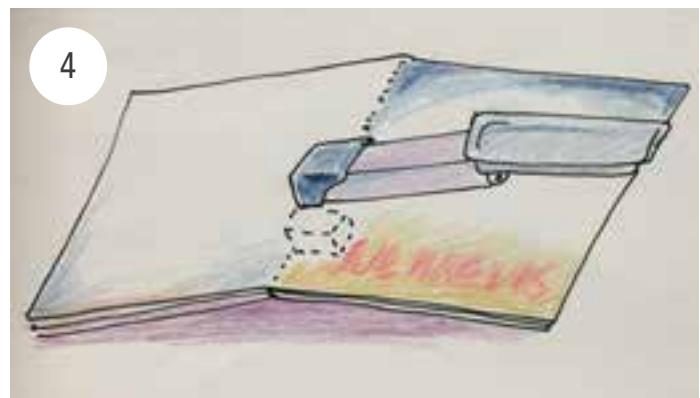
1) Klipp (eller skjer) laus heile arket frå Kyrkjebladet langs den rauda streken.

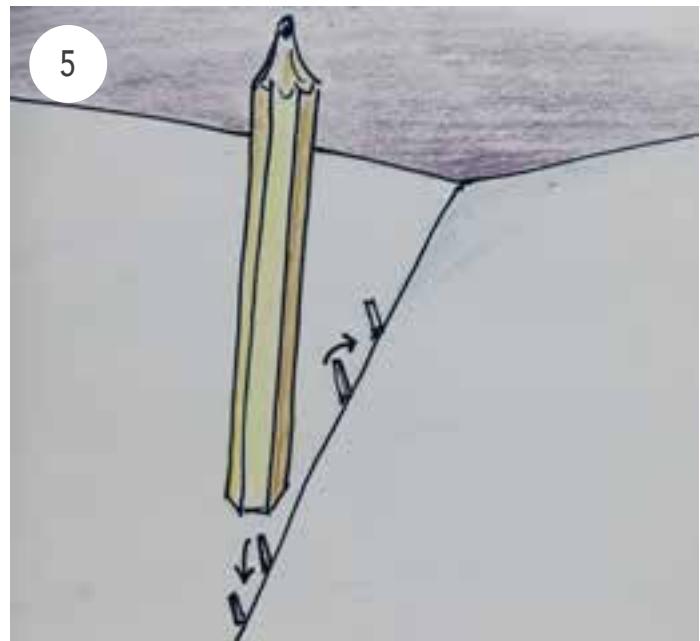
2) Klipp langs dei kvite strekane, så du deler arket i tre like breie remser.

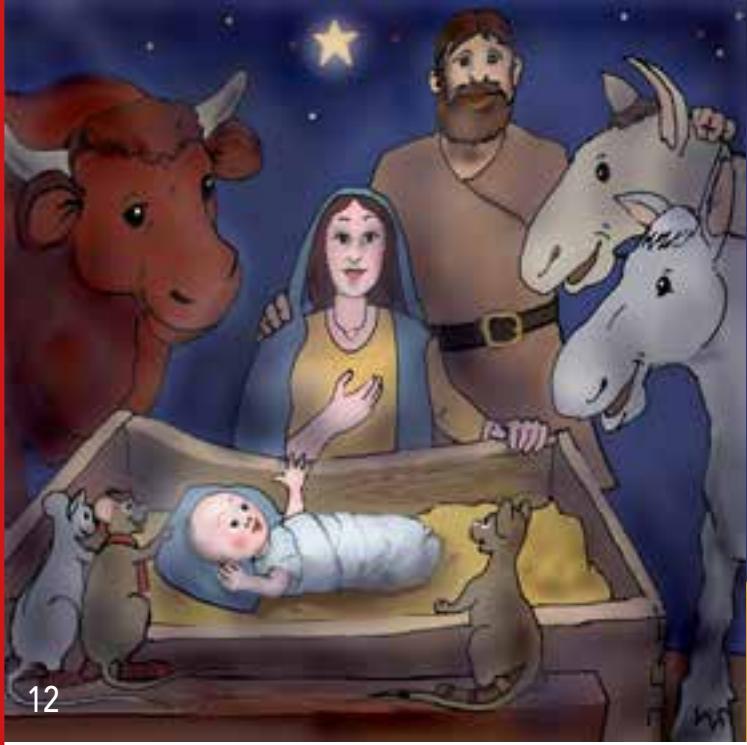

3) Brett kvar av dei tre stripene på midten, slik at side 1, 3 og 5 ligg opp, og putt dei inn i kvarandre som på teikninga. Sjekk at rekkefølgja blei rett no!

4) og 5) Du kan feste arka med teip eller med ei stiftemaskin. Viss du har ei stiftemaskin som er for lita, kan du brette ho ut og sette stiften ned i eit viskeler. Så snur du bladet og bøyer ned stiftane. Då ser heftet proft ut!

12

I EIN STALL I BETLEHEM FOR TO TUSEN ÅR SIDAN!

1

10

3

3

8

5

Friske fråspark

FRÅ EDIN LØVÅS SI BOK «SMÅMUNTERT»
ILLUSTRASJONAR: ODDVAR ALMENNING

AUKSJON

På Notodden hadde dei i Misjonskirken før i tida haustfestar som var godt besøkte.

Bøndene kom med frukt og grønsaker som dei selde til høgstbydande. Inntekta gjekk til misjonen. Formannen, som hadde eit skalla og kulerundt hovud, auksjonerte bort grøda. Ein gong tok han eit kålhovud i kvar hand, løfta dei opp i høgde med sitt eige og bad om bod. Då kunne ikkje Michael B. Wåde dy seg: – To kroner for alle tre!

MELLOM BLINDE

Harry Landa, Uskedalen, fortel: For mange år sidan vart eg kjend med sokneprest Bråtevit i Østfold. Han var blind, men med eit godt humør. Han likte å ta seg ein sigar. Då biskop Smemo kom på besøk, snuste han inn «sigardufta» og sa: – Det luktar stormann her, men eg ser ingen. Då repliserte den blinde presten: – Jaså, er du blind du au?

TRØNDERSK MOSES

Kva ville Moses ha sagt ved Raudehavet om han hadde vore trønder?

– Ha dæ vækk da, sjø!

MANGE SPRÅK

Kong Frederik 8. av Danmark gav audiens for grunnleggaren av Santalmisjonen, Lars Skrefsrød. Skrefsrød tala i ein time. Kongen takka Skrefsrød, som etter ein pause tala ein time til, og spurde om det var sant at han kunne 42 språk. Skrefsrød svara: - Dykkar Majestet, det kjem ikkje an på kor mange språk ein kan, men kva ein har å seie på dei språka ein kan.

INGEBJØRG ISANE FURE
DIAKON

«Livsviktig – om å ruste seg til reisa»

23. januar klokka 16 kjem Sølvi Hélén Hopland Aemmer til Sandane kyrkje for å formidle frå boka ho gav ut i juli år, og synge eigne songar.

Sølvi Hélén Hopland Aemmer utanfor Ulvesund fyr.

Mange kjenner Sølvi Hélén frå før; ho har gitt ut fleire album med songar ho har skrive sjølv. Blant dei siste albuma er samleplatene «Sølvi Hopland viser viser» med Sølvis beste vi-

ser om livet, og «Sølvi Hopland syng til trøyst», om tap og vegen vidare. Ho er også kjent som fyrvertinne på Ulvesund fyr med utsikt mot Stadhavet og Sildagapet. Fyret driftar ho med kafé, overnatting og ulike arrangement. Ho er ei kreativ dame med god formidlingsevne, og ho har mykje klokt på hjartet. Åtte år etter at ho miste mannen sin av kreft, gav ho ut boka «Livsviktig. Om å ruste seg til reisa».

Frå boka vil ho kome inn på ulike tap i livet, og sorgreaksjonar som ein kanskje ikkje har sett på som sorgreaksjonar, og å spele på lag med sorga som ei kraft. I dette snakkar ho om

- å finne att og halde fast på glede
- å stå saman gjennom kriser
- å la det vonde fare med fred

Når arrangøren ønskjer det, vil Sølvi Hélén også formidle om Guds omsorg på ein naturleg måte gjennom foredraget og gjennom songar. Samstun-

des understrekar ho at ho snakkar til alle om tematikken i boka. CD-ar og boka kjem ho til å selje på slutten av samlinga.

Det blir ein god kaffipause med tid til prat undervegs i samlinga, som kan vare bortimot to og ein halv time.

Samlinga blir halden i regi av diakoniarbeidet til Kyrkja i Gloppen. Ei minnegåve til diakoniarbeidet gjer at vi har midlar til å hente inn ein foredragshaldar utanfrå til ei inspirasjonssamling. Vi ønskjer at midlane skal kome til nytte for flest mogleg, og tenkjer at temaet som Sølvi Hélén formidlar er relevant for veldig mange. Vi har alle fått kvar vår livsreise, og dei fleste møter tap eller kriser gjennom livet. Då kan det vere godt å lytte til nokon som deler sannferdig og klokt om å finne ein veg i det vanskelege i livet, og finne gleda.

Sett av ettermiddagen søndag 23. januar. Du er hjarteleg velkommen!

Rom i herberget

Tankar om jul frå boka «Sareptas krukke»

TEKST: ODD J. EIDNER
ILLUSTRASJON: ODDVAR ALMENNING
TILRETTELAGT AV GUNN HOLE

Hvert år i desember settes det i gang en storstilt leteaksjon. Der er hverken politiet eller hovedredningssentralen som leder denne leteaksjonen – den er privat organisert. Det nyttet heller ikke å engasjere en privatetterforsker til dette oppdraget. Hver enkelt er selv ansvarlig. Det er ikke en savnet person det letes etter, det er noe abstrakt – en følelse. Det går under navnet «julestemning».

Jeg spør hva som må til for at det skal bli jul, og får forskjellige svar: Lucia-konserten, adventspakkekalender, juleavslutning med «Nordnorsk julesalme», at familien samles, julesnø, ribbe til julemiddag – alt hører med for å få følelsen av julestemning. Da det var snø på marka for ei uke siden, og alt lå til rette for å få oppleve «White Christmas», kjente jeg på denne gode følelsen. Men så kom det væromslag, og nå ser det ut til å bli ei svart jul. Det er godt at jula ikke er avhengig av snø på marka.

For alle har samme hjertetrang til julens fred

Vi er på leting etter noe som kan gi oss fred og mening i livet, noe mer enn en god følelse.

Det unge paret på vandring fra Nasaret til Betlehem la ikke frivillig ut på reise. Det var keiseren i Romerriket som ville skaffe seg en oversikt over hvor mange

innbyggere som bodde i riket. Han gjorde det også for å skaffe seg større inntekter. Slik sett er kommersialiseringen av jula like gammel som jula selv. Men kjernen i jula er noe mer enn alt det som er rundt omkring. Da Maria og Josef endelig kom fram til Betlehem, begynte de også å lete – ikke etter julestemning, men etter et ledig ROM I HERBERGET. Det ble en stall som ble fødestue for Verdens Frelser. Vismennene som lette, tok først feil av veien og trodde den nye kongesønnen var født på slottet i Jerusalem. Det er lett å velge en blindvei i jakten på jula og bli lurt.

Senere har mange fulgt i fotsporene til Josef og Maria – i hvert fall i tankene.

*Nå vandrer fra hver en verdens krok i
ånden frem et uoverskuelig piligrim-
stog mot Betlehem.*

Flokken av pilegrimer og turister som går i fotsporene til Maria og Josef er fortsatt stor, selv om det er blitt vanskelige å bevege seg i Det hel-

lige landet i dag. Til våren skal jeg gå den samme ruta i lag med noen venner. Det er 16 mil fra Nasaret til Betlehem, og det tar elleve dager å gå denne veien. Jeg gleder meg til turen, og samtidig er jeg spent på hva jeg finner!

Det er mange som er på vandring nå om dagen. Mange flyktninger rømmer fra et krigsherjet land og er på leting etter et

trygt sted å bo. De har mistet håpet om ei framtid i eget land og håper på en ny start et annet sted. Noen av dem kommer hit til landet vårt og er på desperat jakt etter trygghet. Dessverre er det mange flyktninger som opplever det samme som Maria og Josef opplevde – «det var ikke ROM FOR DEM I HERBERGET» (Luk 2,7).

I den nye bibeloversettelsen heter det at «det var ikke husrom for dem». Historien gjentar seg. Jeg blir skamfull når jeg sammenligner flyktningenes fortvilte vandring på leting etter håp med min egen jakt på julestemning. Det blir en utrolig kontrast!

Men kanskje handler det om noe av det samme. Det moderne menneske er på leting etter noe fast og solid som holder – noe mer enn det kjøpesentrene kan tilby, noe mer enn vakre fasader og perfekte liv. Vi trenger å bli litt rystet i vår egen selvpotatthet. Noe lignende som de fattige gjeterne opplevde ute på Betlehemsmarkene. I en moderne versjon av juleevangeliet som jeg nylig kom over, utbrøt gjeterne: «OMG!» Det står visst for «Oh my God!» Det passet jo fint å si til Herrens engler på besøk.

Jeg vet om et sted der det passer veldig godt å utbryte «OMG!» Det er når vi, i jakten på jula, finner et lite barn i en fattig stall.

Og finner du ham i krybbens hø som hyrder så, da eier du nok til freidig å dø og leve på.

Salmestrofene er frå Jonas Dahl, «Nå vandrer fra hver en verdens krok», Norsk salmebok nr. 59

Ver ikkje redde

TEKST OG FOTO: HARALD ASKE

I Kyrkjebladet stod det invitasjon til generasjonsgudsteneste i Sandane kyrkje søndag 14. november. Generasjon – det må bety at store og små er inviterte, og det var heilt rett. Alle aldrar var velkomne, og vi fekk oppleve ei spesiell og fin gudsteneste. Der var engasjement av barnekor, medliturgar, prest og kyrkjelyd.

Sandane barnegospel er godt i gang med øvingane sine, og det var dei som var først ute og sette standard for samlinga. Livleg og flott song dei, leia av to gode dirigentar, Ingrid Lade og Louise Tveito.

Sokneprest Vidar Bjotveit ville ha fram tre frå barnegospel som kunne hjelpe han med å plukke opp gjenstandar frå skattekista. Dei fann ei redningsbøye, eit nytestamente og eit søndagsskuleblad. «Men vi e’kje på søndagsskule no»,

høyrdde vi frå salen. Dermed kunne Vidar fortelje at nei, det er vi ikkje, men vi kan lese om Jesus i søndagsskulebladet og lære om han. «Desse tre tinga skal vi fortelje meir om seinare i gudstenesta», forklarte presten.

Sandane barnegospel. Leiarane Ingrid Lade og Louise Tveito fekk verkeleg liv i denne flotte gjengen.

FORSONGARGRUPPE

Det er alltid godt å ha gode hjelpearar i salmesong og liturgi. Her hadde fire jenter frå Nordfjord Folkehøgskule teke utfordringa og var god støtte heile vegen. Spesielt i ny liturgi var det godt med hjelp, men også i songar alle kjende før, men der det var lagt inn rørsler til songane. Desse må gjerne brukast meir.

TEKSTEN FOR DAGEN

Det var ei spennande forteljing vi fekk høre om i preika. Lærersteinane var i båten på veg over Genesaretsjøen, og det bles opp til storm. Vinden var imot og dei sleit hardt. Då var det at Jesus, som hadde brukt tida på land til bøn, kom gåande til dei på vatnet. Dei vart skikkeleg skremde, og dei

trudde det var eit spøkelse. Men Jesus roa dei ned og sa: «Ver ikkje redde!» Peter fekk så prøve seg med å gå på vatnet, men då han såg kor grov sjøen var, begynte han å sørke. Jesus berga han opp i båten, og sjøen roa seg.

Vidar spurde så: Kva vil Jesus lære oss i dag med denne hendinga? På redningsbøya stod det: Ver ikkje redde! Vi kan lese og lære om Jesus i søndagskulebladet, i nytestamentet og heile Bibelen. Når ting er vanskeleg i livet, kjem Jesus til oss og seier til oss også: Ver ikkje redde!

ETTER PREIKA

Kva kunne passe betre etter dette enn songen «Når det stormer», med god hjelp av dei fire elevane frå folkehøgskulen. Sandane barnegospel had-

de meir å by på, og ei av jentene der, Mari Sægrov Djupvik, leia ei av bønene. Konfirmantane Sander og Emil las tekst og bøn. Den eine bøna var skriven av biskopen vår til klimakonferansen i Glasgow. Sondre Svalheim, også konfirmant, styrte det tekniske.

Store og små, unge og gamle vart inviterte til nattverd, men fremst i rekka ville Vidar ha dei som sat i rullestol. Det vart ei lang, lang rekke og ei høgtidleg avrunding på ei kjekk og innhaldsrik gudsteneste.

Det var godt å støtte seg til forsongargruppa frå Nordfjord Folkehøgskule: Synnøve Skårland, Lise Ugland, Hannah Nordbø Kleppe og Kari Louise Storegjerde Sætre.

Mari Sægrov Djupvik sa fram bøner, og kyrkjelyden gjentok.

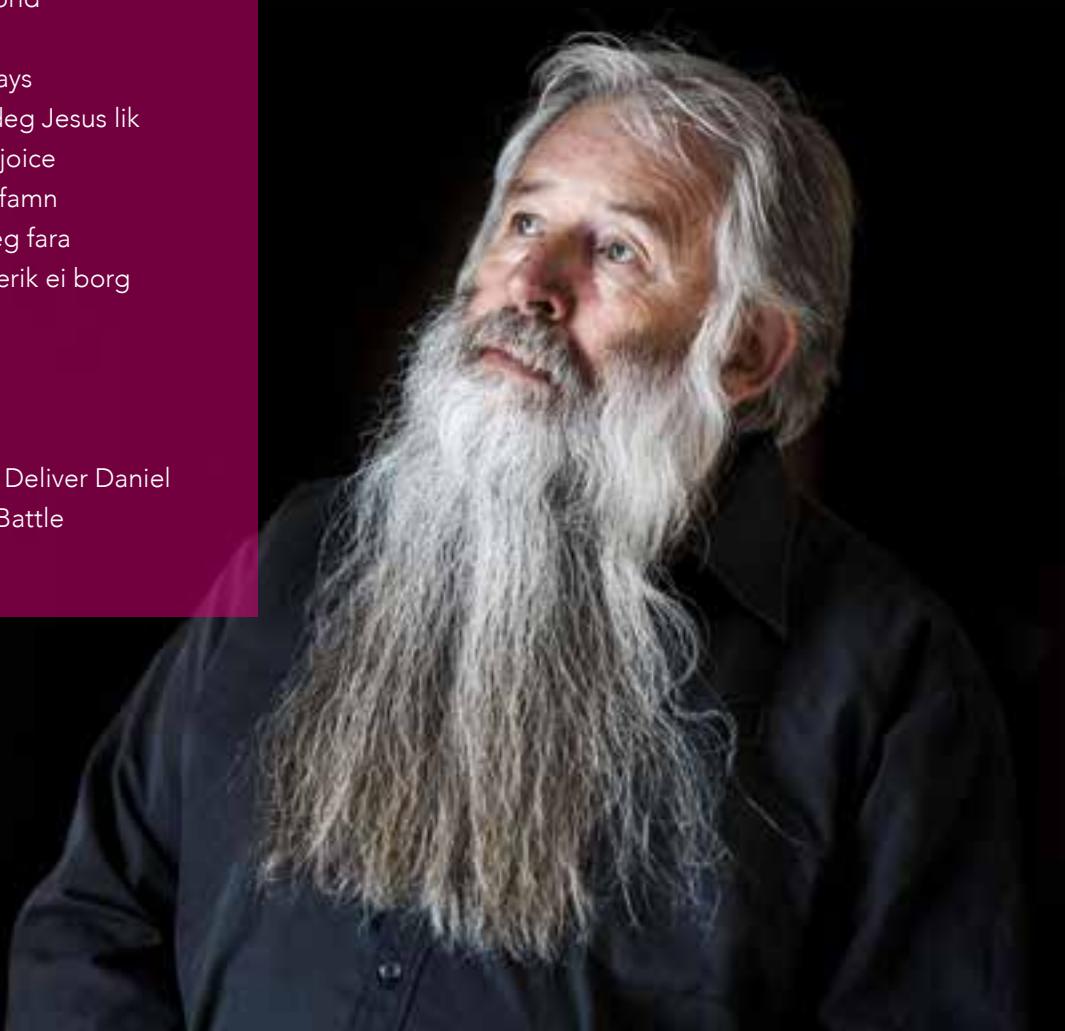

To konfirmantar var medliturgar, Sander Aske Granheim og Emil Helgheim.

Vidar og dei gode hjelparane frå Sandane barnegospel plukkar opp av skattekista.

REPERTOIR SKRUK
FEBRUAR 2022

Kärlekens tid
Fadervår
Kyrie
I can tell the world
Steinene roper
Hundreds of ways
Å var eg meir deg Jesus lik
I will greatly rejoice
Vilar glad i din famn
Med Jesus vil eg fara
Eg veit i Himmerik ei borg
Bist du bei mir
Oshanno
La den brenne
What a Friend
Didn't my Lord Deliver Daniel
Joshua fit The Battle

SKRUK TIL GLOPPEN

Koret SKRUK har stått under leiing av Per Oddvar Hildre i snart 50 år, og har gjennom alle desse åra vore plogspiss og grensesprengar innan norsk kormusikk. SKRUK har sidan starten i 1973 funne, og blitt funne av, spanande musikalske samarbeidspartnerar i inn- og utland.

Helga 18.-til 20. februar 2022 blir konsertane lagde til Volda, Vereide, Oppstryn, Sunnylven og Sykkylven kyrkjer. Tradisjonen tru vil publikum få høre eit breitt utval av sjangrar og musikkstilar. Me brukar å kalle konsertane vår eit «koldt bord», og me håpar mange kjem for å «smake» denne helga. Velkomne skal de vere!

Ja, vi går mot Betlehem

Fin adventskonsert i Gimmestad kyrkje

TEKST OG FOTO: HARALD ASKE

Den aller første snøen hadde akkurat lagt seg over eng og åker, og grade-stokken viste minus 4 grader, så det var ei vinterpynta kyrkje vi kom til, vi som ville få med oss adventskonserten i Gimmestad. Det er to år sidan sist. Koronaen øydela opplegget i fjor.

Det var Rygg songlag som både opna og avrunda konserten, og dei hadde mykje godt å fare med. Dei opna med «Jul, jul, strålande jul», komponisten er Gustaf Nordqvist, og Carl-Bertil Agnestig har arrangert songen. Velklingande og fint framførte dei både denne og den neste, «Den fattige Gud» av Edvard Hoem og Henning Sommerro. Dirigenten, Hanne Grete Heen, kommenterte at denne teksten kunne passe spesielt godt i desse tider.

Etter denne opninga fekk vi eit par innslag av kulturskuleelevar.

Martine Nordvik song og Silje Øi-sang på fløyte framførte «Lys i desember» frå Jul i Blåfjell med Ann-Margrit Silfverhielm ved pianoet. Martine Sandal Engeland song «Selmas song» frå NRK sin julekalender, også ho ak-kompagnert av Ann-Margrit. Som avrunding på første avdeling spelte Dorothee på orgel ein sprudlande komposisjon av Robert Coates, «Lyset skinner over jord».

To salmar ramma inn det sokneprest Vidar Bjotveit hadde å bere fram. «Det er så kjekt at vi igjen kan ha konsert her!» sa han. Han hadde

vore i Bergen og sett ei stor utstilling av Håkon Gullvåg og dvelte litt ved dette med bilde. Går mange bilde fort forbi, vert det film. Vidar ser ofte film, og han lurte på korleis den nye Aske-pott-filmen kjem til å bli teken imot. Vil vi sakne dubbinga av den gamle?

Vidar gav alle ei utfordring: «Når eg seier frå, skal alle late att augo og prøve å sjå for seg eit bilet av jul». Kva såg du? Resultata vart nok nok-så ulike alt etter bakgrunn og alder. I Bergen domkirke hadde han sett store og kjempestøre bilde som Håkon Gullvåg har laga. Eitt av dei var stal-

len. Jesus var der, oksane òg, men kvar var Maria, Jesu mor? Med litt fantasi kunne ein sjå Maria borte i eit hjørne.

Berre du veit kva som var på ditt bilde. Jesus vart til på spesiell vis. Engelen sa: Ver ikkje redd, Maria. Du har funne nåde hos Gud. Slik lyder det til oss i dag og: Ver ikkje redde! Hald fram med å lage gode bilde fram til jul. Vi er på veg!

Etter Nordnorsk julesalme fekk forsamlinga høyre to flotte stykke frå Händels Messias, «He shall feed his flock» og «How beautiful are the feet», framført av Ann-Margrit og Dorothee. Frå galleriet lydde det så herlege tonar frå fløyta til Silje Øisang, vakkert akkompagnert av mor Janne. Silje spelte også til dei to songfuglane som stod for neste nummer, Malene Henden Fridtun og Emalie Falkenstein. Med Ann-Margrit ved pianoet framførte dei «Himlen i min famn».

Til slutt fekk forsamlinga høyre Rygg songlag framføre to flotte nummer, «Gå mot Betlehem» av Tore Aas og «White Christmas» av Irving Berlin. I den nest siste var Veronika Kvaldal Gjelsten og Oddbjørg Lee solistar. Dessutan las Beate Kornberg tekst innimellom. Det var bra med folk som alle var takksame for ei fin oppleving no i førjulstida.

Rygg songlag var i godt slag og framførte fleire vakre songar med godt innhald.

Her er Silje Øisang på fløyte og dei to songsolistane Malene Henden Fridtun og Emalie Falkenstein.

Martine Nordvik song «Lys i desember».

Ein av songsolistane var Martine Sandal Engeland.

Ann-Margrit Silfverhielm var i elden både som solist, akkompagnatør og tilretteleggar.

Julelopper med meir

TEKST OG FOTO: GUNN HOLE

Aktiviteten til Lopperiet legg vi mest merke til sommarstid under Sandane-dagane. Då finn den store loppemarknaden stad, med god prat og sal av lopper både to og tre dagar. Men dei ivrige dognadssdamene er i sving året rundt. Og særleg i vekene før jul.

– Vi får eigentleg inn julevarer gjennom heile året, fortel Berit Gloppestad. – Derfor er her alltid veldig

mykje fint i vekene før jul! Vi kan for eksempel tilby middagsservise og kaffisett, begge med fine julemotiv,

for ikkje å snakke om allslags forskjellig pynt. Lopperiet har halde ope fire laurdagar før jul, 20. og 27. november

Lopperiet byr på mange overraskinger. Berit Gloppestad t.v. har funne noko morosamt i Jul i Nordfjord 1994, medan Margit Nyhammer og Brita Austrheim berre må flire å ein komisk nisse som dukka opp.

og 4. og 11. desember, frå 10 til 15.

Berit er ei av dei flittige damene som held hjula i sving på Lopperiet. Ho har med seg ein dyktig stab som består av Margit Nyhammer, Ingvill Midtkandal, Brita Austrheim og Margunn Gloppestad. Leiar i styret for Lopperiet, Arne Høyland, får mykje ros av damene for raskt å gje ei hjelpane hand når det trengst. Inntekta går til Gloppen sokn.

På Lopperiet får ein kjøpt fine juleservise til ein svært rimeleg penge.

OPE ÅRET RUNDT

– Loppemarknaden på Sandane-dagane er hovudmålet med dette arbeidet, men vi held ope langsmed heile året, held Berit fram. – Folk er velkomne inn på torsdagar klokka 17-19. Då kan ein både leve og kjøpe lopper. Elles har vi ope ein og annan laurdag gjennom året. Då set vi fram plakatar ute på fortauet. Det vert også annonsert på facebook, så det er viktig å følgje med der. På Facebook heter vi no Lopperiet – Loppemarknad. Lik oss, så kjem informasjonen fram til deg der.

Lopperiet er ein mangeårig tradisjon på Sandane og har hatt ulike fasongar. No har dei halde til i Firdavegen nokre år, og vi vil gjerne vite korleis stoda er.

– Vi held til i sentrum, det er heilt nødvendig for at dette skal fungere med tanke på det praktiske, fortel Berit. – Med den mengda av lopper vi får tilgang på, treng vi større areal, så det håpar vi ordnar seg snart. Elles er det veldig nyttig at vi kan bruke området rundt heile huset når det er loppemarknad.

FINE OG REINE LOPPER

– Så vil eg gjerne seie tusen takk til dykk som leverer inn lopper. Lopperiet er sjølvsagt heilt avhengig av gjevarar. Mange spør kva tilstand loppene bør vere i ved levering, og då er svaret enkelt: Dei må vere reine og fine, og i så god stand at du ville ha kjøpt dei sjølv. Av og til kjem det inn ting vi må kaste, så det vert til direkte utgifter når vi leverer på NoMil. Det hender og at lopper blir sett igjen ved døra når vi held stengt. Desse står i fare for å forsvinne eller bli øydelagde. Ver snill og set frå deg tinga berre etter avtale med oss.

BLI MED

Ein viktig ting heilt til slutt: Vi skulle så gjerne hatt fleire å dele arbeidet med, både på torsdagane og dei få laurdagane vi held ope. Vi ville bli glade om nokon berre ringjer og seier: Eg vil vere med! Det gjeld både fast eller av og til. At nokon tilbyr seg, kjennest betre enn om vi går rundt og spør folk. Vi er ei gruppe som har det triveleg saman, og her er du velkommen, smiler Berit.

Ei spesiell juleforteljing

AV GUNNAR STÅLSETT
TILRETTELAGT AV HARALD ASKE
ILLUSTRASJON: ODDVAR ALMENNING

Reiser du frå Nordkapp og sørover, kjem du til Porsangerfjorden. Der ytst i fjorden ligg Repvåg, staden der Gunnar Stålsett voks opp. Foreldra var av finsk avstamming og snakka finsk seg imellom når ungane ikkje skulle vite kva dei snakka om.

Besteforeldra kom frå Nord-Finland, frå ein landsby kalla Sirkka. Det var også etternamnet til familién, som flytta til Vadsø og tok namnet Stålsett. Bestefaren dreiv gard og var predikant, ekte læstadianar med kvensk opphav. Gunnar Stålsett vart fødd i 1935 og voks opp i ein familie med åtte ungar, av desse vart seks utdanna lærarar. Stålsett budde dei sju første åra i Repvåg ved Porsangerfjorden, deretter flytta familién til Gildeskål i Salten. Han gjekk gymnaset på Nordfjordeid og gjekk ut i 1953. Han studerte i USA og Noreg og vart cand.theol. ved Menighetsfakultetet i 1961. Han var prest, underviste ved Misjonshøgskulen i Stavanger, var medlem av Den norske Nobelkomite, generalsekretær for Det lutherske verds forbundet, leiar for Senterpartiet og biskop i Oslo 1998-2005, for å nemne noko. Han er kommandør av St. Olavs Orden.

I dette utdraget frå «Julens budskap» frå 2003, møter vi Stålsett-familién i krigsåra medan dei budde i den avsidesliggende bygda Repvåg. Krigen kom til Repvåg også, og ein dag fekk dei bod frå Honningsvåg. Ein jødisk familiefar hadde blitt sendt til fangeleir sørpå, no måtte dei ta imot resten av familién og gje dei husrom: «Vi flytter sammen», sa mor, «så går nok det bra. De

kan få to rom. Stua og kjøkkenet kan vi ha sammen.»

Kontrastane til vår eiga julefeiring er enorm, men kanskje har vi godt av å oppleve at ein person med mange store oppgåver og tillitsverv i livet har hatt ein slik barndom, men utretta store ting i livet. God lesnad vidare!

«Det var blitt den andre krigsvinteren. Julen kom alltid så langsomt. Den var en stemning lenge før den var ord. Julekalender for barn var ikke oppfunnet. Og radioprogram for barn var ikke vår verden. Vi skapte vår egen førjulstemning. På kjøkkenet var visper og grytelokk forsvunnet. Mor skjente godlynt når hun ikke kunne finne det hun hadde bruk for. Hun visste at på julekvelden ville alt dukke opp igjen som pakker i grått papir med store kjærlege bokstaver. Og far ville få tilbake verktøy og skrivesaker som han hadde savnet. Kanskje til og med et slips. Så overrasket og glade de skulle bli!

Far hadde en folkelig tolkning av troen. Kanskje var det årene på lærerseminaret i Tromsø som hadde gitt ham en mer vidsynt fortelling? Eller var det fordi han trengte en annen tro for sitt eget liv? I alle fall var det med innbitt besluttssomhet far laget juletre. Han hadde lyktes i å finne en såpass bein staur at den kunne passe som bærebjelke i hans juleprosjekt. Forsiktig boret han hull på hull oppover stammen. Grener av einer ble stukket inn, fint tilpasset formen på treet, slik vi hadde sett det i bildeboken.

Vi barna så på i spenning. For hver gren som ble satt på plass, kom vi med beundrende tilrop. Så fint det blir! Og så sto vi klare med pynten som vi selv hadde laget av papir og ståltråd, og med fargestifter og melklister. Vakrere juletre har jeg aldri sett.

Denne julekvelden skulle bli annerledes. De to familiene i lærerhuset spiste julemiddag hver for seg. Så kom vi sammen i stua. Det var ikke mange pakker under treet. Ting som vi ellers måtte ha, hjemmelagde sokker og votter, og noen poser med godter. Ja, og så alle de forsvunne grytelokkene. Det fylte godt opp.

Lenge hadde vi måttet nøye oss med lukten av julebakst. Nå sto alt på bordet. De voksne drakk en slags kaffe. Vi barna fikk sjokolade fra det lille lageret i mors spiskammer.

Det var to stemninger i rommet. De voksne snakket stilt om ham som satt i en fangeleir et sted sørpå. Far hadde kontakt med ham gjennom sin bror i Oslo. De hadde smuglet inn brev og litt mat til jul, og han hadde sendt en hilsen på en papirlapp som ble lest om og om igjen. Vi barna lekte og lo uten å bli hysjet på.

Mens vi gikk rundt julestreet, stirret de voksne ut i rommet i hver sin retning. Vi sang om barnet i Betlehem. Jesus og en pappa i en fangeleir ble liksom den samme. For Jesus var jo jøde, det hadde far forklart. Men pappaen som var jøde og kom fra Polen, ville vel ikke sunget om Jesus? Var det derfor det var så rar stemming? Eller var det fordi bestemoren som

var adventist, ikke trodde på juletrær? Hun trodde bare på Jesus, og ville ikke gå rundt treet. For det er avgudsdyrkning, sa hun, akkurat som farfar. Uten at jeg visste helt hva avgudsdyrkning var for noe, syntes jeg det var dumt.

Sangen stanset brått. Vi hørte det alle sammen. Et dunk i veggen. Det måtte være noen utenfor huset! De voksne så engstelige ut. Far gikk bort til vinduet. Han så et ansikt presset mot ruten. Alvorlig skyndte han seg ut av rommet. Litt etter kom han tilbake: «Det står tre soldater utenfor i snøen,» sa han. «Skal vi be dem inn i varmen en liten stund?» Far så på henne som hadde mannen i tysk fangenskap. «Ja, gjør det,» svarte hun.

Det var tre forfrosne unge gutter som kom inn. Forsiktig la de fra seg uniformslue og votter. De fikk sette seg. Mor hentet resten av kakaoen. Hun ba oss gi dem av julekakene. Vi så på dem med store øyne. Enda bygda var så liten, hadde vi ikke sett dem før. Kanskje var de den forsterkningen som de voksne hadde snakket om skulle komme? Men de så ikke ut som noen forsterkning.

Far snakket med dem på sitt tysk fra middelskolen. De var redde i ansiktet. Så mest på de voksne. Hadde forlatt for-

legningen uten lov. Tårene rant nedover kinnene på den ene. Det var han som snakket. Far oversatte like stotrende som gutten snakket. Han hadde mor og far og to mindre søsken hjemme i en by som hette Dresden. Han savnet dem så. Og de visst knapt hvor han var. Han ville så gjerne vært hjemme på julekvelden.

Det var han som hadde foreslått for lagkameratene at de skulle prøve å få oppleve julefeiring i et norsk hjem. Men så hadde motet sviktet, og de hadde bestemt seg for bare å se inn gjennom et vindu. De hadde stått der en stund og kikket gjennom en glip i blendingsgardin da den ene skled mot veggen.

Mor fanget opp stemningen av usikkerhet i rommet. Hun foreslo at vi barna skulle synge en julesang for dem. Vi sang «Jeg er så glad hver julekveld», så mange vers som vi kunne:

Da tenner moder alle lys,

så ingen krok er mørk.

Hun sier stjernen lyste

så i hele verdens ørk.

Det var allerede seint, og de måtte tilbake før det ulovlige fraværet ble oppdaget. Mor mente det var tid til en sang

til slutt. Mor hadde en vakker stemme, men far ledet sangen på skolemestervis.

*Englene sang den først for markens hyrder;
skjønt fra sjel til sjel det lød:
Fred over jorden, menneske fryd deg!
Oss er en evig Frelser født.*

I mitt barnesinn ble vi engler, og de var hyrder, for det var ingen soldater i juleevangeliet. Rundt krybben sto de voksne. Og sangen lød fra sjel til sjel, om ikke akkurat så skjønt som det må ha vært den gangen i Betlehem.

Så fikk far en innskytelse: «Hva synger dere til jul?» Han med tårene sa: «Stille Nacht!» «Kanskje vil dere synge den, så nynner vi med,» sa far. De hadde sikkert bare sunget soldatsanger sammen. De så sjenert på hverandre. Den ene begynte forsiktig. Så sang de etter hvert alle tre. Med hese stemmer som om de ennå frøs: «Stille Nacht, Heilige Nacht.» Det var så rart det hele – som om jeg forsto noe jeg ikke kunne forstå. Ingenting passet sammen, og likevel var det sånn det skulle være. Hadde ikke far lest juleevangeliet om fred på jorden da vi satt ved bordet? Hadde vi ikke sunget om den første jul i et fremmed land? Var det ikke en som skulle vært her, men som var i en fangeleir et sted, der tyske soldater sto vakt? Var det derfor de voksne ble så blanke i øynene?

De takket så pent for seg da de gikk. Bare fast i hånden til de voksne. Det var som om de ikke ville se oss barna. «Danke, danke vielmals. Frohe Weihnachten.»

Lukten av våte uniformer hang igjen etter dem i den varme stua. Det var helt stille lenge. Som om de voksne ikke visste hva de skulle si.»

Frå «Julens budskap». Gyldendal 2003

Eit skråblikk på ny kyrkjeleg organisering

AV LAILA BERGHEIM OMMEDAL

Diskusjonen om korleis kyrkja skal organiserast har pågått i 20 år. Det har vore nedsett mange utval og laga mange utgreiingar. Det siste, som Morten Müller-Nilssen har leia, har på oppdrag frå Kyrkjerådet lagt fram eit forslag til korleis arbeidsgjevaransvaret og arbeidet elles i kyrkja skal organiserast. «Samhandling i ei sjølvstendig folkekyrkje» er tittelen på rapporten.

TO ARBEIDSGJEVARAR

Det historiske bakteppet er endringa av Grunnlova i 2012 og verksamdsoverdragninga 1. januar 2017. Dette markerte det endelege skiljet mellom stat og kyrkje. Kyrkjemøtet overtok mykje av det myndet som tidlegare låg i statsforvaltinga og vart det øvste organet for Rettssubjektet Den norske kyrkja (RDNK). Prestane våre gjekk då frå å vere statlege embetsmenn til å vere tilsette i RDNK med prosten som nærmeste leiar. Dei andre tilsette har Kyrkjeleg fellesråd som arbeidsgjevar og kyrkjeverja som sin leiar. Det betyr at dei som arbeider

på kyrkjekontora rundt om i kommunane har to ulike arbeidsgjevarar og to ulike regelverk å forhalde seg til. Dette kan danne grunnlag for konflikt og motsetnader og vere krevjande både for dei det gjeld, og for dei som bur i soknet.

Då eg vart spurd om å lage ei sak på dette til Kyrkjebladet, sa eg ja, – utan å tenkje meg altfor mykje om. Diverre, har eg tenkt i ettertid, for dette er ei ganske stor utfordring. Müller-Nilssen-utvalet sin rapport er eit omfattande dokument på 128 sider som tek for seg heile den kyrkjelege organisasjonen. Men eg vil prøve etter beste evne og med mitt skråblikk å ta for meg den delen av utgreiinga som eg meiner vil bety mest for oss lokalt.

PROSTIFELLESRÅDET

Det viktigaste grepet er utvalet sitt forslag om at det vert oppretta eit

nytt folkevalt organ, eit prostifellesråd. Dette skal erstatte dagens kyrkjelege fellesråd og dagens prosti. Det skal ha medansvar for alt kyrkjeliv i soknet og samle trådane frå kyrkja sine organ, frå lokale, regionale og statlege myndigheter. Dette grepet er det semje om i utvalet, som ei god løysing for framtidig organisering.

Medlemmane i det nye prostifellesrådet skal veljast frå sokneråda i soknet. I dagens Nordfjord sokn vil det bety 13 medlemmar. For å sikre at kyrkja framleis skal stå sterkt lokalt, ser utvalet det som naturleg at alle sokneråda er representerte med éin representant kvar i prostifellesrådet. Men, så er der eit MEN. Om dette betyr at dei nye prostifellesråda blir for store til at dei er effektive, er det opna for at sokn kan representere kvarandre. Til dømes kan det bety at dagens tre sokneråd i Gloppe kan einast om ein person inn i det nye prostifellesrådet.

I tillegg til dei folkevalde medlemmane skal der vere ein geistleg representant. Eit fleirtal i utvalet går inn for at kommunane skal kunne oppnemne ein politisk representant i prostifellesrådet, men det er usemjø om kommunale representantar skal ha stemmerett. Personleg meiner eg at det er sjølvsagt at kommunane skal vere representerte i prostifellesrådet, dei løyver midlar til sokna gjennom sine budsjett. Eg meiner og at dei kommunale representantane bør ha stemmerett i budsjettsaker, av same grunn. Men korleis dette blir til slutt, skal utgreiast vidare.

For å styrke dei lokale kyrkjene og kvart einskilt sokneråd, foreslår utvalet å etablere eit årleg fellesmøte for alle soknerådsmedlemmane i prostiet, eit prostimøte. Biskopen kan også delta i dette møtet. Hovudtyngda av saker skal dreie seg om strategi og satsingar i prostiet. Prostimøtet sitt mynde skal vere av rådgjevande karakter, og prostimøtet skal ikkje kunne binde prostifellesrådet formelt. På den måten håpar ein å styrke det lokale engasementet og deltaking i kyrka sine folkevalde organ.

FORDYRANDE SENTRALISERING?

Kva vil desse forslaga kunne bety for oss lokalt? Blir dette ei form for sentralisering som gjer at avstanden til dei som bestemmer blir lengre og engasementet rundt lokalkyrkjene våre vil bli mindre? Det er noko mange er uroa for, det kjem fram i mange avisinnlegg og høyringssvar som er presenterte. Alt avheng av at ein får engasjerte personar som vil stille til val, for eit prostifellesråd vil vere mykje meir tidkrev-

jande å sitte i enn dagens kyrkjelege fellesråd. Ein får lengre reiseavstand, og medlemmane skal ha god kjennskap til lokale tilhøve i eit stort område, dagens Nordfjord prosti omfattar kommunane Stryn, Vågsøy, Stad og Floppen. Eg vil og tru at det vil føre til ei utgift som kyrkja ikkje har hatt tidlegare, for eg tvilar sterkt på om dette er ei oppgåve nokon tek på seg utan ei form for godtgjersle, dekking av reiseutgifter og tapt arbeidsforteneste.

KVEN BLIR ARBEIDSGJEVAR?

Så er det saka om ulike arbeidsgjevarar for prestar og andre tilsette. Dette har ikkje vore noka enkel sak for Müller-Nilssen-utvalet, og medlemmane har difor delt seg på tre moglege modellar:

Modell 1: Prostifellesrådet er organ for soknet; alle er tilsette der

Modell 2: Prostifellesrådet er organ for soknet og Rettssubjektet den norske kyrkja (RDNK), alle er tilsette i RDNK

Modell 3: Arbeidsgjevarfunksjonen blir delegert frå RDNK til prostifellesrådet

Eit fleirtal på seks medlemmar i utvalet går for modell 1. Fire medlemmar støttar modell 3, medan ein medlem støttar modell 2. Det blir opp til Kyrkjemøtet å avgjere.

Når det gjeld biskopen si rolle, så kan eg berre kort legge til konklusjonen frå utvalet: Den må konkretiserast nærmare, ut frå kva for ein modell som blir vald.

VEGEN VIDARE

Men arbeidet er ikkje slutt med dette. Kyrkjerådet har vedteke å sette i gang

eit arbeid med framlegg til prosess for å fastsette ny prostistruktur, oppgave- og ansvarsfordeling mellom sokneråd og prostifellesråd og biskopen si leiarrolle og tilsyn. Disse utgreiingane skal bygge videre på rapporten til Müller-Nilssen-utvalet og avklare dei gjenståande elementa der. Det vil også bli sett i gang utgreiingar knytte til organisering og leiing på arbeidsplassen lokalt i ny kyrkjeleg organisering og bispedømmerådet si rolle og mynde, om arbeidsgjevaransvaret blir flytta til prostifellesrådet.

Soknerådet i Floppen har gjeve lei- ar Berit Aasebø Hauge, Vidar Bjotveit, Arne Høyland og underteikna i oppgåve å lage ein høyringsuttale, vi er i slutfasen på dette arbeidet no. Høyringsfristen for kyrkjelege organ er 1. desember, kommunane sin frist var 15. oktober. Høyringssvara vil bli publiserte på kirken.no innan 15. desember. Til våren skal Kyrkjemøtet gjere eit prinsippvedtak om arbeidsgjevarmodell og andre ordningar og gje Kyrkjerådet i oppgåve å utforme konkrete bestemmelser til Kyrkjemøtet i 2023.

Mitt skråblikk kan eg avslutte med at eg sikkert kunne skrive mykje meir og inngåande om dei ulike modellane i Müller-Nilssen-utvalet sin rapport. Men då er eg redd for at mange potensielle lesarar ville «falle av lasset». Med det same skråblikket kan eg og legge til at etter tjue år med usemjø om korleis kyrkja bør organiserast, bør ein kanskje ta inn over seg at det ikkje er mogleg å finne ein modell som alle er nøgde med. Som ein sa det: No må Kyrkjemøtet ta ei avgjerd, slik at vi kan bruke meir tid på å vere kyrkje, bli den folkekirkja som ein ynskjer å bli.

Osebol - stemmer frå ei svensk bygd

TEKST OG TEIKNING AV MARTHE MØLSTAD

Når dei tilsette på biblioteket vart spurde om nokon ville skrive om ei passande bok til julenummeret av Kyrkjebladet, tenkte eg straks på den fantastiske Osebol av Marit Kapla. Den kunne eg få skrive om, sa Arvid Jordanger i redaksjonen – så då slo eg til.

Osebol er debutboka til Marit Kapla og blei utgitt i Sverige i 2019. For den vann ho same år den prestisjefylte Augustprisen for beste skjønnliterrære utgiving. Boka kom på norsk bokmål i 2020, på Aschehoug forlag. Ho er omsett frå svensk av Bjørn Alex Herrmann.

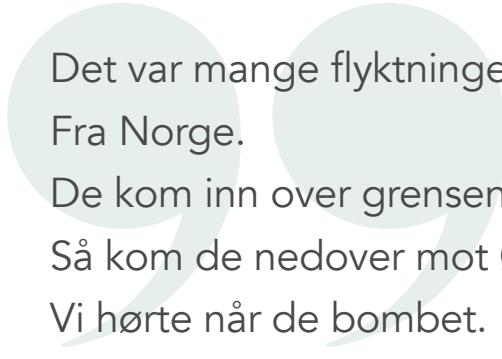
Lokalkjende i Sverige vil vite at Osebol også er ei lita skogsbygd, om lag tre mil aust for riksgrensa. Finnskogane kallast desse skogtraktene. Du kan køyre til Osebol gjennom stader som Kongsvinger og Flisa. Når du kjem fram, ligg bygda på austsida av ei brei elv, Klarälven. På norsk side heiter denne elva først Femundselva, så Trysilelva - før ho buktar seg austover, så sørover og renn ut i Sveriges største innsjø, Vänern, like ved Karlstad.

Forfattaren Marit Kapla er sjølv oppvachsen i Osebol og har intervjuat og ført samtalar med nær sagt alle bygdas vaksne innbyggjarar, 40 i talet. Den engelske tittelen på verket, Voices from a Swedish village – stemmer frå ei svensk bygd – seier mykje om kva boka Osebol er. Med stor respekt for kvar bygdebuar sine historier og stemme, har boka Osebol blitt eit konglomerat av kvardag, av dei augneblinka i livet som er avgjerande, av minne. Kvart vitnesbyrd blir følgt

av namn og fødeår, men elles står dei utan kontekst. Lesaren må sjølv fylle ut heile bildet, før og etter. Kapla har bearbeida intervjuat til forma dei no har, forteljande vitnesbyrd frå levde liv, som i linje- og sideoppsett liknar dikt.

Det er ingen idyll folka her fortel om, for livet i Osebol kan vere barskt. Dette er mellom anna ei bygd der den eine arbeidsplassen etter den andre blir lagd ned, samtidig som det er jobbar, gjerne vikarstillingar, det ikkje er søkarar til. Infrastruktur og velferds tilbod er begrensa eller blir flytta. Befolkinga blir eldre, færre. Likevel, det er folk her som klorar seg fast, som kjem tilbake, som flyttar til. Nokon fortel om verdikonfliktar og store klasseskilnader. Samtidig er det også mykje samhald og hjelpeemd.

For ei gāve til ei bygd! Når ein samlar av ord, som Kapla, viser fram Osebol og alle dei ulike og unike liva som finst på ein liten, lågmælt stad midt i skogen, så gjer det inntrykk. Vitnesbyrda viser også fram korleis minna kan sitte i oss, og kor store forandringer som finst innanfor eit menneskeliv. Dette er minnearbeid, det er kulturhistorie. Kva ville du fortalt frå livet ditt, akkurat her på denne staden, om nokon spurde deg?

Det var mange flyktninger som kom
Fra Norge.
De kom inn over grensen
Så kom de nedover mot Østmark.
Vi hørte når de bombet.
Det hørtes at det var krig.

Alvar Jansson, fødd 1945, er ein av dei som fortel frå forandringene i skogbruket:

Alle damer / var husmødre / og alle menn / jobbet i skogen. // Nå er det ingen / som jobber i skogen / i Osebol. // På en måte er det bra. // Det de utrettet / på en hel vinter / kanskje seksti skogsarbeidere / her i Osebol / det var manuelt. // De hadde ikke motorsager / eller noen ting. // Det gjør en kar / som sitter i lakkasko / i en maskin / det gjør han glatt / på en dag (Alvar Jansson i Kapla 2020: 743-735).

Ein skulle tru dei fleste som levde her var etterkomrarar av skogsarbeidarar, av folk med mange slektsledd bakover, og alltid har levd her. Det stemmer ikkje. På denne vesle staden ved Klärelven bur mellom anna Gert frå Nederland, ein naturguide med beversafari, utdanna marine- og kommandosoldat. István kom som flyktning frå Ungarn i 1965 og budde i Osebols fyrste og einaste kollektiv; Mattias frå Polen er i slutten av tjueåra og synest polakkar er betre til å arbeide enn svenskane. Ingrid vaks opp med svenske foreldre i Silicon Valley, mens dei besøkte Sverige kvar sommar. Armgard flykta med mor og sysken frå Aust-Tyskland, der familien hennar hadde sju gods – og der faren døydde i russisk fangenskap. I Sverige

har ho levd eit stille liv i skogen med hundane sine. Armgard si historie er ei av bokas sterkeste.

Når eg tenkjer på Osebol, tenkjer eg på ei bok fylt av kjærleik og vemod; på ein stad i endring, med blikket vendt bakover mot ei tid som svinn. Kapla bur ikkje sjølv lenger i bygda, men i Göteborg, og familien hennar har selte barndomsheimen. Det vil eg tru bidrar til hennar måte å ville famne heile bygda på, liksom med hud og hår. Alle blir likt vekta i fortellinga om Osebol. Det er ingen andre enn nettopp dei som fortel, som kan bidra med akkurat desse historiene. Alle er dei like viktige.

Marit Kapla har ein dedikasjon på ei av dei første sidene i boka:

Til alle som bor, har bodd og kommer til å bo i Osebol

Osebol blir eit langt brev – boka tel drygt 800 sider – det kunne begynt med kjære. Ikke eit høfleg og stift kjære, men eit inderleg kjære, med plass til alle. Til alle som les Osebol, kunne det også stått.

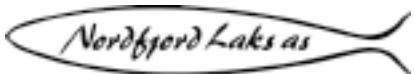
Kva er denne boka? Ho er ei form for verkelegheitslitteratur, full av kvardagslege bemerkningar og jordnært liv, men også stor eksistensiell djupn, og smerte. Ho er ei slags kollektivt konsentrert dagbok, ført i pennan av Kapla. Vi blir trekte mot levd liv,

mot andre menneskes erfaringar – og når dei blir formidla med omsorg, så styrkar dei oss, gjer oss takknemlege, mjukare.

Då eg først sette meg med Osebol i hendene, kjende eg på ei kjensle av høgtid. Mens eg har skrive denne teksten, har eg ikkje klart å komme til botnar i kvar denne kjensla kjem frå, kva den betyr – men det er noko med dei mange stemmene, og omsorga i å samle dei inn, formidle dei, som treffer meg. At eg, at vi som lesarar, får ein del av prosjektet Osebol.

Eg vil avslutte med Ulla-Lena Larsson, fødd 1934, sine minne frå krigen:

Det var mange flyktninger som kom / fra Norge. // De kom inn over grensen / så kom de nedover mot Østmark. // Vi hørte når de bombet. // Det hørtes at det var krig. // Det var over tre mil, men det hørtes jo. // Jeg var ikke stor / men jeg husker det. // De var redde / og hadde dårlig med klær på seg. // Det var vinter og kaldt. // Mamma og morfar / samlet sammen det som var (Ulla-Lena Larsson i Kapla 2020: 527).

FLOTRE
MASKIN A/S
6826 Sørkjøl - tlf. 906 84 913 - 578 66 000

Pårt service og kompetanse betyr mye
DATA INSTITUTTET
www.datainstituttet.no

MØBELRINGEN

FRYDENBØ
BILSENTER

HYEN RØR
TELEFON 97 03 92 28

VEREIDE BLOMSTER
Blomster og hagesenter
telefon 57 86 51 07

NORDFJORD
folkehøgskule

BOLSETH GLASS

Ryssdal kraft

BYGGtorget
BYGGEVAREN BYRKJELO AS
Tlf. 57 02 01 60 / Mob. 908 90 791
Gamlevegen 2 - 6826 BYRKJELO

TRUCKNOR
SØGN OG FJORDANE

BRØDRENE AA

BYRKJELO
Taxi
TLF: 995 24 247

Takk til våre lokale støttespelarar

Kontakt Bjørnar om du verksemdu ønskjer meir informasjon om annonsering
eller ønskjer å få tilsendt modulkart og prisliste.

Bjørnar Aske
Design & marknadsføring
INNHOLDSPARTNER™

bjornar.aske@innholdspartner.no | (+47) 901 37 252 | innholdspartner.no | Krånavegen 5, 6823 Sandane

OLAV HJELMESET A.S.
6823 Sandane
Tlf. 91 37 26 49
GRAVING - SPRENGING - TRANSPORT

EIDE SANDTAK A.S.
6823 SANDANE - TLF. 41 76 71 33

HJELMESET BETONG A.S.
TLF 57 86 63 60

BUNNPRIS

Tystad Blomster
Tlf 57 86 63 90 6823 SANDANE

- KONFIRMASJON
- BRYLLAUP
- GRAVFERD
- KVARDAG OG FEST

Velkommen innom!

NAKKESKADE

www.firdafysmed.no

Firda elektro

DEKKSERVICE BREIM
Tlf: 901 24 701 / 915 94 885
www.dekkservicebreim.no

LEDIG PLESS

Tannlege
Øyvind Seim

Tlf: 57 86 50 24

LEIKER - BOKHANDEL - KONTORREKVISA

Ope 10-18 (15)

Norlisandane

Olav Oikenes
BOK OG PAPIRAS
I sentrum siden 1915

Nordstrandsvegen 10
6823 Sandane
Tlf. 57 88 44 10
sandane@norli.no
www.norli.no

MORTEN LEIRGUL

Å glede seg og å gle seg

Førre gong eg skreiv i julenummeret trudde eg at bladet kom ut i advent, så eg skreiv om advent. Uklok av skade prøver eg meg igjen, og skriv om advent i julenummeret. Men først: Veit du skilnaden på å glede seg og å gle seg? Eg er over snittet glad i grammatikk, så eg har eit patologisk behov for å plage andre med grammatiske detaljar. Glede seg er noko som har vorte meir og meir vanleg i vår egoistiske verd. Før i tida var det andre menneske vi la vinn på å glede. Men grammatisk er altså gleda alt til stades når ein gleder nokon, anten det er seg sjølv eller andre. Å gle seg (for ordens skull: det er ikkje så enkelt å gle andre) er å sjå med forventning fram mot noko som gjeld framtida.

Advent handlar om meir enn å gle seg. For lat det vere sagt: Eg gler meg til jul. (Eg bruker ikkje ropeteikn i setninga, for det er ikkje ei bydesetning.) Eg er også glad i advent som tida før jul – der forventningane veks fram, men enno ikkje er oppfylte. I advent begynner vi på familiesamværet med bakefellesskap, samling om adventskalenderen, lesestunder og kveiking av adventslyss. Etter kvart som lysestaken blir fullare og adventskalenderen blir tommare, stig forventninga fram mot jul.

Den som ventar på noko godt, ventar ikkje forgjeves, lyder sitatet frå Disraeli. I våre dagar kan det kanskje ligge nærrare sanninga å seie: Dei som ventar på

noko godt, orkar ikkje å vente lenger. Jula på forskot gjeld for fleire enn handelsstanden. Når vi kjem til little julaftan er det ikkje uvanleg at ein allereie har kjøpt og fortært mandarinar, nötter og sjokolade både tre og fire gongar. Det vi treng og eventuelt ønskjer oss, har vi råd til å kjøpe både i mars og i september. Såleis har det vorte meir og meir vanskeleg å ønskje seg noko til jul. Med det har forventningane også dalt, og vi gler oss mindre enn vi brukte.

I gamle dagar brukte vi å kalle det mauling når ein åt pålegg utan brød eller hovudrett utan poteter. På den tid var slikt rekna som sløsing og uansvarleg åtferd. Nøkterne som vi var, passa vi det til så det vart akkurat nok godsmak, medan brødet eller potetene utgjorde substansen i føda og tente til å dryge maten, så det ikkje vart for dyrt.

No har mauling vorte den normale måten å ete på: Brød og poteter har for mykje karbohydrat, seier dei, så det har vorte fy-mat. Nøktern adventsfeiring med eitt lys kvar søndag, og stigande forventning fram mot jul, er for kjedelig for utolmodige sjeler. Vi vil ha noko godt, og vi vil ha det no. Kvifor vente?

Allereie no, men enno ikkje, er brukt som skildring av tilstanden å vere himmelborgar på jorda med forventning til borgarskapet i den evige himmelen. Vi lever i forventning om himmelen. For Jesus var det omvendt. Han kom frå det

høge, vart menneske lik og tok på seg ein tenars skapnad. Han sa frå seg rikdomen og gjekk gjennom eit heilt jordeliv i ringe kår og med motstand frå menneske. Til sist enda han med straffedom, piskeslag og avretting. Alt dette for at vi skulle bli fjelga til himmelsk borgarskap. Jesus visste kva han gjekk til då han steig ned på jorda, og han visste kva han gjekk til då han steig opp til himmelen att. Vi har inga oversikt over kva som møter oss i himmelen, og veit knapt kva vi går til når vi møter ein ny dag her nede. Men vi lever i forventning om det evige livet. I advent er det høve til på ny å bli mint om han som vart fattig for at vi skulle bli rike – ikkje på pengar og pålegg, men rikt velsigna og frelse. For Jesu skull gleder Gud seg over deg. Og du kan gle deg til himmelen. Det er også god grunn til å gle seg til jul, når vi kan synge med englane: «blant menneske som Gud har glede i». Eg har enno ikkje forsona meg med alle uttrykka i Bibelen 2011. «Som Gud har glede i» er eitt av dei uttrykka som snublar språkleg for meg. Men at Gud gleder seg over meg, er så stort at eg kan halde ut med at det språklege uttrykket ikkje flyt perfekt. I grunn er det å få vere eit Guds barn så stort at det knapt finst uttrykk som kan romme den gleda. Så i mangel på adekvate uttrykk, så får vi rekne oss som menneske «som Gud har glede i». Det er storartat! (Eg klarte ikkje å late vere å bruke ropeteiknet.)

Da Herren kom til denne jord

TEKST: INGEBJØRG ISANE FURE

«Da Herren kom til denne jord» er ein salme eg vil trekke fram i dette julenummeret. Salmen står på nr. 433, og er ikkje blant salmane som står i kategoriane adventstida eller jul. Men han skildrar i korte trekk Jesu liv, og første verset handlar om at Gud vart menneske; «i smerte født som alles bror, fikk han en flyktnings tunge kår».

Salmen kjem frå Iona, ei øy i Hebridane ved Skottland. Eit kloster på øya med daglege gudstenester er opphav til desse songskattane. Anders Rinde omtalte salmar frå Iona i Kyrkjebladet nr. 5-2020, s. 40.

Tekstforfattarar av salmen er John Bell og Graham Maule i 1987, og ein skotsk folketone frå 1600-talet er brukt som melodi. På engelsk byrjar salmen med «When God Almighty came to earth» og overskrifta er «God on earth». Hans-Olav Mørk omsette salmen til norsk i år 2000. I salmeboka er tittelen «Da Herren kom til denne jord», men «Gud hos oss» er også brukt som tittel på salmen i ei innspeiling som ein kan finne mellom anna på Spotify og YouTube. Uansett tittel høyrer vi gjenklangen frå julebodskapen.

Salmen vidare trekker fram korleis Jesus tok del i det kvardagslege livet til menneska han levde blant. Livsoppdraget hans kjem tydeleg fram:

Han oppsøkte menneska der dei var, han møtte nød og sorg og ropte ut eit nådens år, før han gjekk i døden på krossen. Siste verset rettar seg mot notida; Jesus er her og «Han bor i sine minste små».

Etter kvar av skildringane av Jesu liv, kjem det eit refreng som utfordrar oss til å følgje han der han går. Diaconien ligg mellom linjene i salmen: Jesus kallar oss til å møte medmenneska slik han gjorde.

Omsetjar Hans-Olav Mørk var gateprest i Kirkens Bymisjon i 14 år og fann mange gjenkjennelege motiv i denne salmen. I ei omtale av salmen på www.norsksalmebok.no/Nyheter/Maanedens-salme-mars-2015 skriv han til slutt:

På denne måten opplevde jeg at den gatenære Jesus som jeg kjenner, tok bolig i mitt eget byrom gjennom denne salmen. Derfor er salmen også blitt en oppfordring til kirken om å være til stede sammen med Jesus ute i byens rom, hvor det nå måtte være i bygd eller by. Kirken må se mennesker slik Jesus ser oss og finne dem som er åpne for å la Ordets såkorn slå rot. Ofte er det dem som andre ser bort fra når de går forbi eller tenker på hva eller hvem som er viktig her i verden. Men i kirken er det periferien som er sentrum, for det er der vi møter Kristus i dag.

Da Herren kom til denne jord,
i smerte født som alles bror,
fikk han en flyktnings tunge kår.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går.»

Som en av oss kom Herren hit.
Som snekker delte han vårt slit.
Han kjente glede, han fikk sår.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går.»

Vår Frelser gikk på våre torg.
Der så han byens nød og sorg,
de blikk, den hån en utstøtt får.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går.»

De minste tok Guds ord imot,
i dem slo ordets såkorn rot.
Han ropte ut et nådens år.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går.»

Her fant Guds Sønn sitt hvilested.
Han fikk en plass på korsets tre
som livets brød der døden rår.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går.»

Vår Herre Krist er hos oss nå.
Han bor i sine minste små,
en ordløs bønn fra åpne sår.
Han hvisker: «Følg meg hvor jeg går!»

T John Bell og Graham Maule 1987

O Hans-Olav Mørk 2000

M Engelsk folketone

GRO EIMHJELLEN SÆTEN

Det lyser i stille grender

Eg heiter Gro Eimhjellen Sæten og kjem frå Hyen. Då eg var ferdig med grunnskulen, flytta eg til Stryn for å gå på vidaregåande, og der vart eg kjend med Tore. Vi gifta oss og har etter kvart fått tre born. Vi budde i Stryn fram til 2010. Då tok vi med oss sønene våre og flytta heim til Hope for å ta over garden. Ikkje lenge etter fekk vi ei lita jente. Eg har jobba innan barnehage og skule, og no, etter endt utdanning, jobbar eg som lærar ved Hyen skule.

Eg er blitt utfordra av Torunn Ommeland Aandstad om å skrive om min salme for Kyrkjebladet. Med det same tenkte eg at det kunne ikkje vere så vanskeleg, for der er mange fine salmar å velje mellom, og når eg er i kyrkja, set eg stor pris på salmesongen; det er fint å vere med i fellesskapet som salmesongen gjev kyrkjelyden, og det er fint å få låne så fine strofer og ord. No er ikkje eg den som er så ofte i kyrkja, men barnetrua har eg med meg. Det var ein tryggleik å avslutte dagen med ein salme og kveldsbøna.

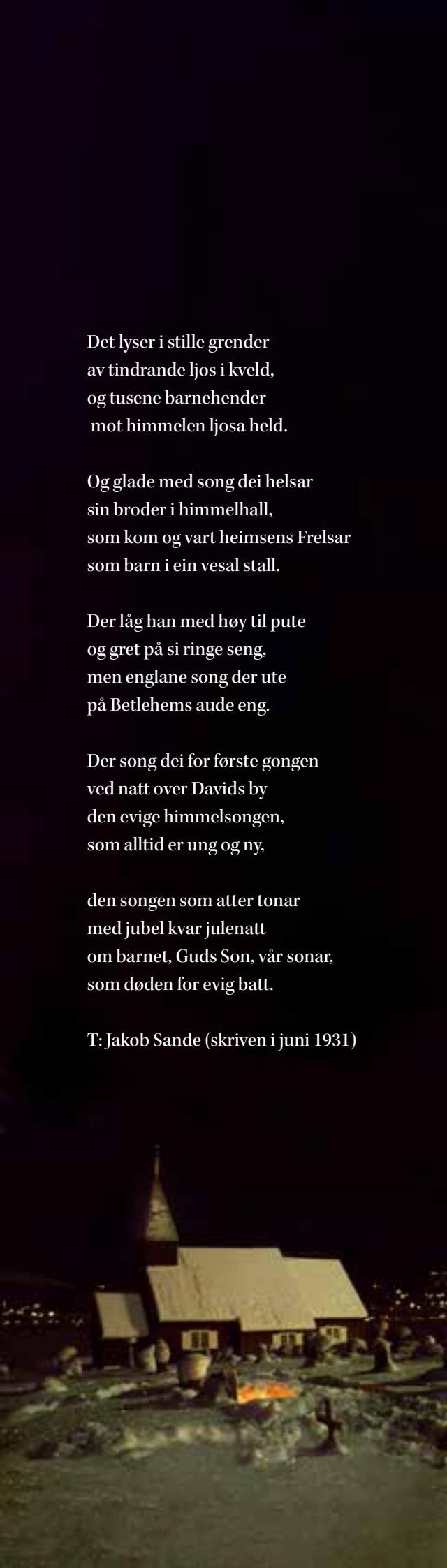
Tilbake til utveljinga av salme til dette høvet, så viste det seg å vere vanskelegare enn eg først hadde tenkt, for der er jo så mange salmar som er fine, alt etter høvet. Men i og med at min salme skulle vere med i julenummeret til Kyrkjebladet, tenkte eg det passa med ein julesalme. Så til slutt landa eg på "Det lyser i stille grender" av Jakob Sande. Denne salmen vart i utgangspunktet

skriven som eit dikt ein sommardag i 1931 på oppdrag frå "Jol i Sunnfjord". Året etterpå sette Lars Stubhaug melodi til diktet, men den melodien vi nyttar no, er laga av Lars Sørås. Då Lars Sørås tok med tekst og melodi i songboka si i 1948, strauk Jakob Sande siste verset fordi han ikkje var nøgd med dette. Særleg siste strofa i det femte verset meinte Jakob Sande var feil. Den lydde slik: "om barnet, Guds son og sonar, som myrkret for evig batt". Sande sa sjølv: "Ein kan ikkje binde mørkret." Så lenge hadde denne salmen berre fire vers. I 1985 kom salmen igjen med fem vers i Norsk Salmebok, trass i at familien protesterte; Jakob Sande ville jo ikkje ha med dette verset. Salmebokkomiteen endra siste strofa og tok med det femte verset, og dermed er salmen slik vi kjenner han i dag.

For meg er dette ein av dei kjæraste julesongane. Jul for meg er juletradisjonar og julehøgtid i lag med mine nærmeste. Og med ein barndom i trygge Hyen, som i tillegg kunne passa godt inn i første strofa av salmen, passar dette bra. Eg minnest ein god heim med søsken, foreldre, bestemor og oldefar, i ei stille og trygg gren der det var julelys som lyste opp i mørkaste tida. Lys som lyser her og no, og når det står i teksten: "og tusene barnehender mot himmelen ljosa held"; bodskap om Jesus som skal kome og vere lys for menneska. Jesus var

opppteken av born, og sa "Lat småborna koma til meg, og hindra dei ikkje! For Guds rike høyrer slike til" (Luk 18,16), og kanskje det var akkurat dette Jakob Sande tenkte på då han skreiv strofa "og tusene barnehender mot himmelen ljosa held". Julesongen femner om borna, og etter kvart som ungane våre kom til, vart det viktig for meg å gje dei tradisjonar og høgtid til jul, slik som eg hadde mine minne frå då eg var barn. Jula er kjekk for alle, men truleg kjekkast for borna, som gledar seg til nissar, pakkar, kos og late dagar. Ein av dei tinga som er positivt med denne julesongen, er nettopp at den er fri for nissar og pakkar og alt det andre som konkurrerer med julebodskapen, og heller fortel om den eigentlege grunnen til at vi feirar jul; om det som "skjedde i dei dagar då keisar Augustus let lysa ut at det skulle takast manntal". Eg ynskjer å gje mine ei julegave som ikkje er pakka inn, men ei gave som gjev dei tryggleik og tradisjonar, og ei forståing av at jula ikkje berre handlar om pakkane som ligg under treet, men om juleevangeliet og neste-kjærleik. Difor er ein av våre tradisjonar at vi les juleevangeliet på julalta før vi et ribba. Og sjølv om Jakob Sande sjølv ikkje likte det siste verset, så tykkjer eg det er ei fin og trygg avslutning på ein flott, nynorsk julesalme.

Eg takkar for utfordringa og sender ho vidare til Anne Berit Selle.

Det lyser i stille gredner
av tindrande ljós i kveld,
og tusene barnehender
mot himmelen ljosa held.

Og glade med song dei helsar
sin broder i himmelhall,
som kom og vart heimsens Frelsar
som barn i ein vesal stall.

Der låg han med høy til pute
og gret på si ringe seng,
men englane song der ute
på Betlehems aude eng.

Der song dei for første gongen
ved natt over Davids by
den evige himmelsongen,
som alltid er ung og ny,

den songen som etter tonar
med jubel kvar julenatt
om barnet, Guds Son, vår sonar,
som døden for evig batt.

T: Jakob Sande (skriven i juni 1931)

DØYPTE

GIMMESTAD

07.11.2021	NOAH ALEKSANDER OSA GROV
NINA OSA	
ANDERS GROV	
Larine Elise Osa	
Arnt Henning Seljeseth Osa	
Marianne Grov	
Ingeborg Ødven	

LIAM MYKLEBUST HUUS

EDEL KARIN RAVNESTAD HUUS	
KJETIL MYKLEBUST	
Daniel Andreas Ravnestad Huus	
Reidun Ravnestad	
Janne Myklebust	
Monica Myklebust	

AKSEL SÆTHER GULE

ANN-CESILIE EIMHJELLEN SÆTHER	
JENS GIMMESTAD GULE	
Inger Elin Gimmestad	
Anders Gimmestad	
Knut Åge Hauge	
Vilde Kristin Sæther	
Ingelin Holme	

BREIM

31.10.2021	ANE RAAD LARSEN
KRISTINE RAAD LARSEN	
Marianne Raad Larsen	
Ingelin Raad Larsen	
Bjørn Olav Aarra	
Trude Skarstein Fløtre	
Tormund Årdal	
Jon-Åge Strand	

HYEN

17.10.2021	KRISTINA GJESDAL STRAUME
IDA-SOFIE GJESDAL	
JAKOB STRAUME	
Arild Straume	
Torleiv Straume	
Dan Inge Gjeddal	
Marte Åsnes Gjeddal	

14.11.2021	JARL KRISTIAN SOLHEIM
LINA HENNUM	
DAN SONDRE SOLHEIM	
Mads Roger Solheim	
Ola Kjell Solheim	
Dag Hennum	
Tor Hennum	
Anne-Lise Solheim	

GRAVFERD

VEREIDE

Lars Lotsberg	29.12.1922	29.09.2021	12.10.2021
Oddrun Mettenes Instefjord	02.09.1926	08.10.2021	19.10.2021
Alvhild Kleppenes	07.09.1939	19.10.2021	29.10.2021
Gunnar Vereide	08.04.1935	29.10.2021	09.11.2021
Per Kåre Håvik	17.03.1950	09.11.2021	19.11.2021
Astrid Alme	31.01.1926	19.11.2021	26.11.2021

GIMMESTAD

Rune Aasen	13.11.1949	04.10.2021	13.10.2021
Aslaug Pernille Søreide	23.03.1927	26.10.2021	04.11.2021
Margret Arnestad	02.07.1930	01.11.2021	12.11.2021

SANDANE

Eldbjørg Haaland	21.05.1922	12.10.2021	22.10.2021
Kjellbjørg Aasen	20.04.1926	21.10.2021	11.11.2021
Anny Alme	02.06.1935	18.11.2021	25.11.2021

BREIM

Norvald Lunde	20.01.1939	05.10.2021	15.10.2021
Einar Felde	04.05.1943	20.10.2021	28.10.2021
Målfrid Solheim	17.03.1956	29.10.2021	05.11.2021
Elfrid Alvhild Sørensen	10.10.1918	29.10.2021	11.11.2021
Tordis Ullebø Hole	08.01.1954	23.11.2021	03.12.2021

Bisetjing

GLOPPEN SOKN

Leiar i soknerådet: Berit Aasebø Hauge
934 99 289
Kyrkjetenar: Benny Aasen,
950 22 917 / bv-aasen@online.no

BREIM SOKN

Leiar i soknerådet: Audhild Bogstad
970 24 913
Kyrkjetenar: Audhild Bogstad
970 24 913

HYEN SOKN

Leiar i soknerådet: Kurt Djupvik
902 06 828 / djupvik.kurt@gmail.com
Kyrkjetenar: Ola Jan Birkeland
57 86 98 32 / 975 91 747

Sokneprest i Gloppe sokn

Vidar Bjotveit, 958 80 030
vidar.bjotveit@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor

Sokneprest i Breim og Hyen sokn

Tore Myklebust, 456 01 260
tore.myklebust@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor

Kyrkjeverje

Audun Mundal, post@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor
57 86 56 16.

Kantor

Dorothee Raschwitz
970 99 288
dorothee@gloppen.kyrkja.no

Organist

Janne Øisang Grinaker, 920 25 472
jannegrinaker@hotmail.com

Trusmedarbeidar

Ingrid Bjørnereim, 988 03 053 (permisjon)
ingrid.bjornereim@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor

Barne- og ungdomsarbeidar

Malin Mølmesdal Aaberg, 951 02 377
malin@gloppen.kyrkja.no

Kyrkjelydspedagog

Simona Fraas Johnsen, 909 64 941
simona.johnsen@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor

Diakon

Ingebjørg Isane Fure, 966 18 048
ingebjorg.fure@gloppen.kyrkja.no
Kontorstad: Sandane kyrkjekontor

Gravar/ kyrkjegardsarbeidar

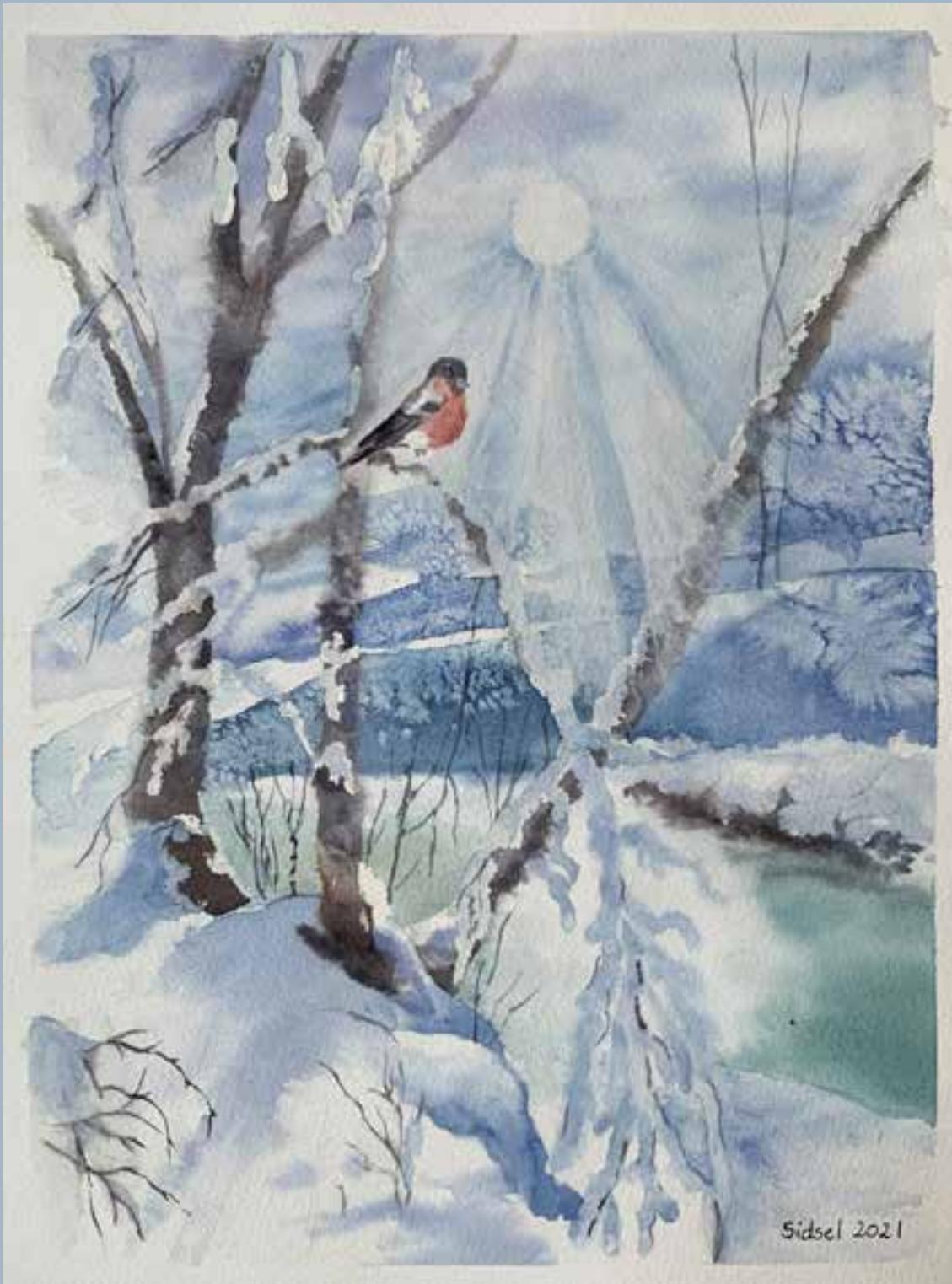
Olav Bjørn Tystad, 977 21 662
olav.tystad@gloppen.kyrkja.no

Vi møtest i kyrkja

19. desember 4. søndag i advent Matt 1,18-25 «Bodskapet til Josef»	14:00	Hestenesøyra	Gudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Kyrkjekaffi. Takkoffer til KFUK-KFUM Sogn og Fjordane.
	16:00	Hyen	Vi syng jula inn. Andakt Vidar Bjotveit. Takkoffer til Nesholmen.
	19:00	Vereide	Julekonsert. Gloppe janitsjar m.fl. Kyrkjekoret. Andakt Vidar Bjotveit.
20. desember	10:00	Sandane	Barnehagegudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Ope for alle.
	10:00	Breim	Barnehage- og skulegudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Ope for alle.
	13:45	Vereide	Skulegudsteneste for Nordstranda skule. Liturg Vidar Bjotveit. Ope for alle.
21. desember	08:45	Sandane	Skulegudsteneste. Sandane skule. Liturg Vidar Bjotveit.
	10:00	Sandane	Skulegudsteneste. Gloppe ungdomsskule. Liturg Vidar Bjotveit.
24. desember 2. søndag i treeiningstida Luk 2,1-20 «Jesu fødsel»	11:00	Gloppe omsorgssenter	Gudsteneste. Liturg Tore Myklebust.
	14:00	Breim	Gudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Redd Barna. Breimskoret deltek.
	14:30	Vereide	Gudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Musikarar deltek. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp.
	16:00	Sandane	Gudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp.
	16:00	Gimmestad	Gudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Kirkens Nødhjelp.
25. desember 1. juledag Joh 1,1-14 «Ordet vart menneske»	12:00	Vereide	Høgtidsgudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Takkoffer til Det Norske Misjonsselskap. Musikarar og Julekoret deltek.
	12:00	Breim	Høgtidsgudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Det Norske Misjonsselskap.
26. desember 2. juledag Joh 1,1-14 «Ordet vart menneske»	12:00	Gimmestad	Høgtidsgudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Det Norske Misjonsselskap. Rygg songlag deltek.
	12:00	Hyen	Høgtidsgudsteneste. Liturg Vidar Bjotveit. Nattverd. Takkoffer til Det Norske Misjonsselskap.
29. desember	19:30	Hyen	Konsert ved Marthe Aa, Elisabeth Gimmestad, Camilla Hole og Austrheim mannskor.

30. desember 	17:00	Breim	Konsert ved Marthe Aa, Elisabeth Gimmestad, Camilla Hole og Austrheim mannskor.
	20:00	Gimmestad	Konsert ved Marthe Aa, Elisabeth Gimmestad, Camilla Hole og Austrheim mannskor.
31. desember Nyårsaftan Matt 11,25-30 «Eg vil gje dykk kvile»	23:15	Gimmestad	Midnattsgudsteneste. Liturg Tore Myklebust.
1. januar	16:00	Vereide	Konsert. «Nytt på nytt».
2. januar Kristi openberringsdag Joh 12,42-47 «Som lys er eg komen til verda»	11:00	Sandane	Gudsteneste. Liturg Tore Myklebust. Nattverd. Takkoffer til kyrkjelydsarbeidet.
6. januar Heilage tre kongars dag	18:00	Fjordhest-garden	Stallmesse. Liturg Tore Myklebust. Kyrkjekaffi.
	19:00	Sandane	Matteus-evangeliet ord for ord. Sigurd Vengen.
9. januar 2. søndag i openberringstida Joh 1,29-34 «Sjå, Guds lam, som ber bort synda i verda»	11:00	Sandane	Generasjonsgudsteneste med nattverd. Liturg Vidar Bjotveit. Kyrkjekaffi med brettspel. Takkoffer til Norges kristelege student- og skuleungdomslag.
	16:00	Hyen	Gudsteneste med nattverd. Liturg Vidar Bjotveit. Takkoffer til Fjordly Ungdomssenter.
16. januar 3. søndag i openberringstida Joh 1,15-18 «Han har synt oss kven han (Gud) er»	11:00	Breim	Generasjonsgudsteneste med Tårnagentgjengen. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til kyrkjelydsarbeidet.
	16:00	Sandane	Gudsteneste med nattverd. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Norsk Luthersk Misjonssamband.
20. januar	20:00	Sandane	Matteus-evangeliet ord for ord. Sigurd Vengen.
23. januar 4. søndag i openberringstida Luk 13,10-17 «Jesus lækjer ei kvinne»	11:00	Sandane	Gudsteneste med nattverd. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til misjonsprosjektet i Kina – kyrkjeleg undervisning.
30. januar 5. søndag i openberringstida Joh 5,11-15 «Den sjuke ved Betesda»	11:00	Gimmestad	Generasjonsgudsteneste med Tårnagentgjengen. Liturg Vidar Bjotveit. Takkoffer til kyrkjelydsarbeidet.
	11:00	Breim	Gudsteneste med nattverd. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Fjordly Ungdomssenter.
3. februar	20:00	Sandane	Matteus-evangeliet ord for ord. Sigurd Vengen.
6. februar 6. søndag i openberringstida Mark 13,21-27 «Når Menneskesonen kjem»	11:00	Vereide	Gudsteneste med nattverd. Liturg Vidar Bjotveit. Takkoffer til Søndags-skulen.
	11:00	Hyen	Gudsteneste med nattverd. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til IKO.
13. februar Såmannssondag Matt 13,24-30 «Ugraset i kveiteN»	11:00	Sandane	Generasjonsgudsteneste med nattverd. Liturg Vidar Bjotveit. Kyrkjekaffi med brettspel. Takkoffer til Bibelselskapet.
	11:00	Breim	Gudsteneste med nattverd. Liturg Tore Myklebust. Takkoffer til Det Norske Bibelselskap.
17. februar	19:00	Sandane	Matteus-evangeliet ord for ord. Sigurd Vengen.
19. februar	13:00	Vereide	SKRUK-konsert.

Akvarell (23 x 31 cm) ved Sidsel Sandal Seljeset.
Salme nr. 843, 1. og 2. vers i NoS. Av Samuel Longfellow, 1864.

Ei sol på frostklår vinterkvelv Lell er Guds kjærleik varm og nær,
skin bleikt på snø som nyleg fall. hans liv i lufta, klår og rein.
Det heng ein bladlaus kvist og skjelv, Den purpurdrakt som sola ber,
all jorda sturer, død og kald. legg stråleglans kring naken grein.